

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4
Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő: **Wasserstrom Sándor - Leitner Zoltán**
Felelős szerkesztő:

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Beltől: Hírközléseknek és vállalatoknak 500,
magánosoknak: egész évre 300, félévre 160,
negyedévre 85 lei. Külföldi: 120-80, 45, 25 ck,
180, 95, 50 dinár. 25-15 Pengő. 10-6 Dollár.

A DAVOSI REVOLVERGOLYOK

Az eset tulontul ismert már az újságolvasók előtt. Frankfurter Dávid nevű diák agyonlőtte Gustlovot, a nemzeti szocialisták svájci propaganda főnökét. Amikor a hír szertefutott a táviródrótokon és a rádiók bementék a gyilkosság eseményét, egyetlen zsidó házban sem gyújtottak öröm tüzeket. Nem örvendtek azért, mert mi zsidók nem vagyunk hívei a földi egyéni igazságszolgáltatásnak. Mi nem tudunk és nem akarunk revolvergolyókkal argumentálni. Nekünk ezt nem szabad és a mi problémáinkat ez nem oldhatja meg. Mi kétezer év óta defenzívában vagyunk minden ádáz támadással szemben és mi jól tudjuk és józannul érezzük, hogy a mi irtózatosan súlyos kérdéseinkben kevés szerepe lehet egy revolvergolyónak. Mi akkor sem hozsannáztunk, amikor Schawrtzbart, az elke seredett ukrán órásságát agyonlőtte Peiljurát a párisi uccán, amiért az általa vezetett borzalmas ukrainai pogromoknál megölték családját. Mi nem tapsoltunk neki, de volt benne valami mélységesen emberi tragikum, mint a francia közvélemény és az ezt reprezentáló esküdtsek azzal honorált, hogy felmentette a gyilkost, aki legmélyebb emberi fájdalomra keresett a boszszuban gyógyirt.

Frankfurter Dávid a davosi öt revolverlövést demonstrációnak szánta. Ezzel akarta felhívni a világ figyelmét arra, hogy tizenhat millió zsidója ennek a véres-könyves földnek, ökölboszoritott kézzel és kintól sírásra görbült ajkakkal vágja naponta zsebre azokat a durva és minden embereitől messzikerült sértéseket, amelyek önérzetében vérig sértik az egész világ zsidóságát. Eltekintve attól, hogy a német zsidóság szenvedése minden emberi képzeletet felül mul már. A volt frontkatonákat elűzik munkahelyükről, az elesett hősök neveit levakarják az emlékművekről, a háborúban megvakult zsidók nem kapnak többé állami segílyt, a zsidó gyermek nem kap tejet, a zsidó kivétel nélkül páriává degradálódott és éhhalálra van ítélve a német birodalom határain belül.

Es gyilkosok járnak szerte a német birodalomban, gyilkosok, akik a „Horst Wessel” himnuszt éneklék a vérsől, amelyről zsidó vér csöpög. És halálordítástól visszhangoznak az internálótáborok falai és a börtönök cellái. És mindenfelé a „német szellem” ül halotti tort milliónyi zsidó felett. És a Harmadik Birodalom megölte Katenaut, Hanussent, dr. Bellt, Lessing professzort, Formis mérnököt és még sok-sok ezet névtelent, akik agyonkínzóttan lették korai halálukat a Feme-gyilkosok gyilkos szerszámától.

Es most, a naiv és exaltált szerencsétlen zsidó diák, a 25 esztendőes Frankfurter Dávid elővesz egy revolvert, egyetlen revolvert és nekiszegzi az éjjel-nappal fegyvere-

ket gyártó hatalmas és amalekita birodalomnak. Azt hitte a szerencsétlen, hogy tizenhatmillió zsidó egyetlen revolverrel felveheti a harcot, a tömegmészárlások nagymestereivel.

A világ zsidóságát megdöbbenette ez a gyilkosság és határozottan elítéli. A német zsidóság körében páni félelem támadt, mert hiszen a bosszu rájuk csaphat le legelőször. Szerencse a szerencsétlenségben, hogy a külföld miatt és az olimpiai játékok érdekében a német huliganizmus most rögtön nem áll bosszút egy gyilkosságért, amelyben egyetlen büntőrsé sem akad a merénylőnek. Hiába üvölti a hitlerista sajtó, hogy a „zsidóság” gyilkolt, ez épen olyan gázság és embertelen rága'om, mint a többi általuk kitalált gonoszságok. Itt egy ember ölt és

nem „a zsidóság”. A zsidóság nem gyilkol, a zsidóság gyűlöli a vért, a zsidóság tudja, hogy ezzel nem hogy nem oldja meg a kérdéseket, ellenkezőleg, csak ronthat amugy is keserves helyzetén.

Van egy újabb zsidó politikai gyilkosságunk. Ne legyen többé, mert ez nekünk csak árt. Szerencsétlen ember Frankfurter Dávid és ha jói is akart, csak e'itéljük tetteért. A hydra fejét nem lehet levágni, sem Davosban, de még Berlinben sem. Ember kell legyen előbb az ember, akkor nem kelnek többé revolvergolyók. Mi a könyv népe vagyunk és nem a gyilkoké. A mi képviselőinek azok az angol zsidók, akik tizenöt millió dollár érdekében tárgyalnak New Yorkban. Ez a mi utunk, ez a világszolidaritás, s nem a frankfurterek exaltációja. Nem kérünk több davosi merényletet, mert ez nem viszi előbbre igazságos ügyünket.

Február 23-ára

Összehívták Párisba a zsidó világkongresszusú előkészítő bizottságot

Páris, a Comité des Délégations Juives és a zsidó világkongresszusú előkészítő executive február 22-ének estejére, és február 23-ára összehívták Párisba, ahol dönteni fognak végleg afőött, hogy mikor, és

hova hívják össze a zsidó világkongresszusú. Megtárgyalják a delegátusok megválasztásának módját és a napirend ügyében is határozni fognak. Sok executive tagot várnak erre a gyűlésre a különböző országokból.

Egész Amerika közvéleménye támogatja a német zsidóság kimenekítési akcióját

Sir Herbert Samuel legnagyobb megelepedéssel nyilatkozott amerikai útjának eredményéről és február 5-én visszaindult Európába

New-York. Sir Herbert Samuel vezetésével az Egyesült Államokba utazott delegáció, amelynek többek között viscount Beasted és Simon Marks voltak tagjai, befejezték tanácskozásait az amerikai zsidó vezér férfiakkal és a „Majestic” fedőzetén visszaindultak február 5-én Európába.

Elutazása előtt kijelentette Sir Herbert Samuel, hogy számítani lehet arra, hogy az akció nyomán a németzsidók kivándorlása gyors iramba fog megindulni. Amerika megtette kötelességét, s nemcsak a zsidóság áldozatkészsége megható, hanem a nemzsdó Amerika is minden erkölcsi és anyagi segítségére lesz a zsidóságnak abban, hogy a tervezett 100.000 zsidót mielőbb kimenekítse Németországból. Ez nem jótékony sági akció, hanem egy olyan konstruktív megmozdulás, amely új existenciák megalapozását teszi majd lehetővé. A német kormány — a hírek szerint — elfogja segíteni

ezt az akciót és lehetővé teszi majd, hogy valóban keresztül is vihető legyen ez az akció.

A vagyon kivitelének módozatait nem becéztük meg — mondotta Herbert Samuel — és a „transzferről” sem esett szó, ennek elintézését a német zsidókra bizzuk.

Az arabok nem fogják megakadályozni az akció sikerét. Most háromnegyed millió arab van Palesztinában de az ország még két-három millió bevándorlót tud felvenni. Elképzelhetetlen tehát, hogy egy negyedmillió német zsidó bevándorlása akadályokba ütközzék. Ezért igaztalan volna a földék szabad vásárlásának megakadályozása a kormány részéről.

A delegáció megerkezte után, megindul az „angol” részről felajánlott 5 millió dollárnak az összegyűjtése. Hollandia, Belgium és Franciaország is hozzájárulnak majd bizonyos összeggel az akcióhoz, amelynek egyes részleteit, most külön bizottság dolgozza ki.

Sándor Pál halálára...

Meghalt a magyarság legmarkánsabb és leggerincesebb asszimiláns zsidója

Meg kell hajtánunk a kegyelet lobogóját az elhunyt zsidó férfi előtt. Sándor Pál, aki az elmúlt héten hetvenöt éves korában örök álmra hunyta le szemét, méltó reprezentánsa volt a magyarországi zsidóságnak. Méltó volt azért, mert a magyar zsidóságot a fiskális Vázysonyi mellett, a kereskedő Sándor Pál képviselte a magyar közéletben és ő volt kihangsúlyozója mindannak, amit a világ „magyar zsidó” fogalom alatt ért. Apját Schlesingernek hívták és gabonakereskedő volt. A cég amelyet átvett: Schlesinger és Polákovits volt. Ő természetesen magyarosította nevét és mint Sándor Pál valóban szép karriert futott be a magyar glóbuson. Kereskedő léte, „snájdig” volt, annak a Duna-Tisza közén értelmezett felfogásában. Jellemző erre, hogy száz párba volt életében. Természetesen ez nem volt egyéb, mint a „sértéseknek”, amelyek legtöbbször mint zsidót érték, a vivóteremben való kiköszörülése. Nagy szerepet játszott a magyar kommersziális életben, alapítója s mind végig elnöke volt az OMKE-nak (Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülésnek) és 35 esztendőn át tagja a magyar törvényhozásnak. Sándor Pál önérzetes és bátor ember volt és kitűnő szónok. Bátran kiállt az 1920-as évben, amikor legjobban tombolt a fehér terror és a parlament szöszékéről hirdette a magyar zsidóság értékét és abbéli követelését, hogy megbecsülést jár annak a zsidóságnak, amely országáért annyit áldozott.

Sándor Pál méltó képviselője, legkimagaslóbb típusa volt a pesti zsidóságnak. Abban is, hogy mint kereskedő játszott nagy szerepet a közéletben, abban is, hogy magyar értelemben nem volt meghunyaszkodó és főleg abban, hogy legtipikusabb képviselője volt a magyar-zsidó szélsőséges asszimilációnak. Ennek legpregnánsabb akkor adott kifejezést, amikor világkörüli útja alkalmából New-Yorkba érkezett és ott tudomást szerzett arról, hogy a világ nagy zsidó szervezetei mozgalmat indítottak a magyar zsidóság érdekeinek nemzetközi megvédése érdekében. Akkor mondta a newyorki újságírók előtt: „Nem türöm, hogy idegenek beleavatkozzanak magyar belügyekbe. Én hű zsidó vagyok, de elsősorban hű magyar.” Ezt az ideológiát képviselte Sándor Pál mindenkor, akkor is, amikor szélsőséges nacionalizmusát hirdette, talán „mi felfogásunk szerint — tulzott mértékben, mert a hazaszeretetet sem szabad naponta hangoztatni, mert akkor vagy elkopik annak fénye, vagy nem veszik elég komolyan. Abban a légkörben, abban a felfogásban, azon körülmények között, amelyben Sándor Pál élt, talán nem is lehetett más. És ez legyen az ő „becsületrendje”, amelyet haló poraiban a zsidóság tűz az elhunyt zsidó harcos fejfájára. Harcos zsidó volt, aki a maga módján nagy szolgálatokat tett a magyarországi zsidóságnak.

ÉLETRAJZA

Sándor Pál 1860. április 17-én született Hódmezővásárhelyen. Középiskoláit Budapesten végezte, majd Drezdába ment, ahol kereskedelmi tanulmányokat folytatott. Eleinte nagy külföldi exportcégek szolgálatába állott, azután apja üzletébe lépett, amelyet nagyarányuan kifejlesztette. Negyvenéves korában kezdett csak politizálni. Sándor Pál a demokráikus érzelmi zsidóság élére állott és bejutott Eötvös Károly környezetébe. Az öreg „vajda” több azt akarta, hogy T. ezvárost képviselje. Ő azonban mégis jobbnak látta, ha a kereske-

dő Sándor Pál a lipótvárosi választókat képviseli. 1901-ben lett a magyar parlamentbe megválasztva, amelynek azóta szakadatlanul tagja volt, pártokivüli programmal. 1905-ben Sopronban összehívta a kereskedők kongresszusát és megalapította az OMKE-t. Budapest törvényhatóságának is tagja volt. 1912-ben a Közveti Vasút igazgatója lett, amelyet rendbehozott és felvirágoztatott. A forradalmakban nem vett részt. A kommun alatt huszként kezelték. Az ellenforradalom kezdetén keményen harcolt a zsidóság érdekében. Sokban hozzájárult ahhoz, hogy hamar elsimultak a zsidóellenes kálengések az ellenforradalom idején. 1927-ben földkörüli utat tett. Néhány hónappal eze előtt ajakrák támadta meg és most befejezte érdekes földi pályafutását a zsidó kórház egyik külön szobájában.

Érdekes adalék Sándor Pál szélsőséges nacionalizmusához és cionista ellenes beállítottságához.

Sándor Pálnak a „Népünk” megindulásától kezdve szakadatlanul járt és annak állandó figyelmes olvasója volt, dacára annak, hogy lapunk politikájával mindenkor ellenétes nézetet vallott. Több ízben éles kritika hangzott el lapunk hasábjain politikai állásfoglalásai miatt. Ő azt soha nem vette tőlünk rossz néven. Jellemző erre a nagy ideológiai ellentétre, amely közöttünk fennállott, az a levél, amelyet 1930-ban írt Sándor Pál lapunk felelős szerkesztőjének, Leitner Zoltánnak, aki annak idején beküldötte neki akkoriban megjelenő könyvét, amelynek „Orsón a zsidóság frontján...” volt a címe. Erre a tiszteletpéldányként beküldött könyvre írta Sándor Pál a következőket:

— „Megkaptam b. sorait és a beküldött könyvet is. Nyári szabadságom folyamán elfogom olvasni és esetleg visszatérek rá, de nem hiszem egy pillanatra sem, hogy a teljesen hajóörött cionizmusnak valamikor segítségre lehessenek. Én magyar honpolgár vagyok és csak a vallásom zsidó. Ami a zsidó államot illeti, erről nem is beszélek. Az Uristen ugyiátszik másképpen határozott, mint ahogy a cionisták gondolkoznak. Miattam azonban csinálják meg, ha tudják, nekem kifogásom az ellen nincs, de minket magyar zsidókat hagyjanak békében. Szeretem az ideális törekvéseket, de csak olyanokat, amelyeknek fundamentumuk is van. A cionizmusnak sajnos nincs és az a légvár, amit építenek, oly biztosan össze fog omlani, mint ahogy egy lsten van az égben. Igaz Tisztelettel Sándor Pál orsz. képviselő.”

Igy szólt a levél, amelyet 1930-ban írt Sándor Pál. Nagy szavak, amelyekre rácsólt már azóta a közelmúlt szomorú zsidó történelme. Rácsólt Hitler és nullifikálta értékét az ami a világban végbemegy. Mert Sándor Pál lehetett nagy ember, a kis magyar glóbuszon, de a Felix Warburgok, Louis Marsallok, Lord Melchették, Lord Readingek, Herbert Samuelok, Einsteinok mellett minden kvalitása mel-

lett is kicsiny pont volt ő a magyar zsidóságnak még tévedéseiben is markáns egyénisége, aki most kidőlt az élők sorából.

Adjuk meg a tiszteletet a nagy ellenfélnek, aki ezentul békésen fog nyugodni a Kerepesi-úti zsidó temetőnek szomorú fűzfái alatt..

Huszezer ember kísérte utolsó útjára Sándor Pált

Sándor Pál holtteste péntektől vasárnapig a Kerepesi úti temető halottasházában volt. Vasárnap reggel autóval átvitték a holttestet a dohány-uccai templomba. Tíz órakor már zsufolva volt a dohány uccai templom gyászoló közönséggel. A templom előtt rendőrök és lovasrendőrök tartották fenn a rendet. Huszezer ember állott a templom körül, hogy megadják utolsó tiszteletüket az elhunytnak. A koporsó körül helyezkedtek el a kormány kiküldöttei, képviselők, főrendiházi tagok és az elhunyt jóbarátai. Taky László miniszterelnökségi államtitkár, Sztranyavszky Sándor képviselőházi elnök, Ugron, Seitovsky volt miniszterek, Ferenczy Tibor főkapitány, püspökök, képviselők.

Hevesi Simon vezető főrabbi bucsuszavait nagy csöndben hallgatta végig, a templom tizezerfőnyi közönsége. Utána Stern Samu hitközségi elnök bucsuzott a zsidóság nagy halottjától. Magyar Bertalan az OMKE nevében bucsuzott. Majd Rassay Károly, mint az elhunyt politikai vezére tartott beszédet. Rassay nagyszerű beszéde után Eber Antal a kereskedelmi és iparkamara nevében bucsuzott. Majd Fleissig Sándor főrendiházi tag bucsuzott. Végül Hegedüs Lóránt mondta, hogy bucsuzni jött a magyar gazdasági érdekképviseletek nevében.

Ezután megindul a gyászmenet, a koporsó után halad az özvegy. Fekete volt az ucca a nagy tömegtől. A temetőben Groszmann Zsigmond rabbi tart bucsubeszédet, majd Krammer Miksa a Szentegylet elnöke mond bucsuzót.

Eltemették Sándor Pált és tizezrek kísérték el utolsó útjára.

— A davosi merénylő életrajzi adatai. Belgrád. A jugoszláv sajtó, amely első nap még alig vett tudomást a davosi merénylőről, most már bővebben foglalkozik az ügyvel, már csak azért is, mert a merénylő jugoszláviai származású. Időközben az újságírók kiderítették, hogy kicsoda tulajdonképpen a merénylő Frankfurter Dávid. Megállapították, hogy édesapja a horvátországi Vinkovcén rabbi. A merénylő fivére Frankfurter Alfonz dr. Szabadkán kórházi orvos. Az Információ Hirlaptudósító munkatársa szerdán délután beszélgetést folytatott Frankfurter Alfonz dr.-ral, aki elmondotta, hogy a merénylőről csak szerdán délelőtt szerzett tudomást, amikor éppen a rendőrségen volt hogy kiváltsa utlevelét. Svájcba akart ugyanis utazni, mert öccse már hetek óta nem adott életjelet magáról. Főzátartozói már félték, hogy Frankfurter Dávid afeletti elkeseredésében, hogy tanulmányai nem járnak értelménnyel, öngyilkosságot követ el. Az orvos elmondotta még, hogy öccse beteg ember, évek óta veszedelmes csonttuberkulózisban szenved és eddig legalább harmincszor hajtottak végre rajta műtétet. — Fivérem sohasem politizált — mondotta az orvos — és csak tanulmányainak élt. — 1930-ban Bernből Berlinbe utazott és az ottani egyetemen akarta befejezni tanulmányait. Különböző kellemetlenségek miatt 1933-ban elhagyta Németországot a svájcba Svájcban élt.

Ha öszül a haja, használjon Farkas-féle

hajregenerátort **Ara 50 lel.**

Kapható: FARKAS ISTVÁN

„APOLLO” Drogeriájában

„CORSO” illatszertárban

Grădeea, a Banca Romaneascăval szemben, — Postai szétküldés naponta.

HETI GLOSSZÁK

Csoda, hogy nem ütük agyon őket

Ne tessék mosolyogni azon, ha azt írjuk, hogy csoda, isteni csoda, hogy nem ütük agyon őket Németországban. — Igen, hogy a nyers népi brutális ösztön nem kulinál abban, hogy agyonverje az első zsidót, akivel találkozik az uccán, vagy bárhol az élet útjain. Csoda, mert olyan kíméletlen uszítás után, nem is volna hihető, ha nekimmennének és agyonvernék őket. Csak a „Stürmer“ egyes számaint kell átvágni. — Ajtótól most mérsékelte a hangját, tekintettel a közelgő olimpiai játékokra. Hát ha ez a „mérsékelt“ hang akkor vajon milyen az amikor a „Stürmer“ nekiereszti a hangját. Néhány cím a „Stürmer“ legutóbbi számából és ebből következtetni lehet arra, hogy milyen lehet a szöveg: Egy képpel: „A Talmudzsidó amint utánanézt egy német árja nőnek.“ „Kutyacledel a nemzsidóknak“ „A zsidók existenciája a Talmudban előirt rablásokból áll“. — Vagy milyen gyönyörű cím: „Siegfried Kahn, a 14 éves fajgyalázó“ Vagy: „Borzalmas szexuális merénylet egy német nő ellen“ Vagy: „Zsidó fiúk tönkrefeszik a német fiukat.“ Vagy „Irma Krausz orvosnő borzalmas praxisa“ — „Londonban 50.000 leányt és asszonyt adtak el“ Vagy „Sternberg zsidó és Wieland kerítendő esete“ „A sakter (képpel)“ „A fajgyalázás büntetése“ „A zsidó ördög“.

Ez az ujság, amint hirdetik kedvenc ujságja Hitlernek, minden sorát elolvassa. Jellemző a németek vezérére hogy ilyen irástudatlan parasztok számára is törtémes históriákkal szórakozk. És olvassa félmiliónémet közöttük sok gyerek is. Ahogy dr. Otto Strasser, a hitlerék által megölt Gregor Strasser fivére azt írja prágai emigrációjában: „Jaj annak a népnek, amelynek fiatalsága „ilyen“ szellemben nevelkedik“

És mi csodálkozunk ha egy primitív ember ezeket elolvassa, visszatudja tartani magát, hogy ne raboljon, és ne gyilkoljon. Amikor megmértelyezk lelkét, tönkrefeszik szívét és kölk bejőle, mindazt, ami emberi

Szegény németországi zsidók ilyen atmoszférában élnek...

A héber író sorsa -- az éhenhalás

Rövid hír jelent meg a külföldi lapokban. Rövid, de velős hír és a zsidóságra nézve, egy szomorú szegénységi bizonyítvány. A hír így szól: „Lodzban meghalt 48 éves korában Meir FAHNER az ismert héber író és dramaturg. A „Moment“ című varsói lap megírja a halál okát: amely nem volt egyéb mint nyomor és elhagyatottság.

Bevalljuk őszintén mi nem ismerjük közelebről Fahner Meir életének tevékenységét. De el kell higgyük, hogy mint a „Hamejic“ és egyéb zsidó lapok munkatársa, értékeset alkotott. És a „könyvek népe“ meg is hálafta ezt az önfeláldozást: hagyta nyugodtan éhenhalni. És ezzel kapcsolatban el kell mondjuk azt, ami már régen szívünket nyomja. Azt, hogy a zsidóság legjobban elhanyagolt irástudóinak sorsa felett, de sokan vannak, akik lerézik őket. Apró kis piszlicsár vidéki boltosok, akik nevüket is alig tudják leírni, de teli a vaskassájuk pénzzel, a Mammont imádó, azt szakadatlanul szolgáló, primitív emberek, semmire sem értékelik, az írónak, vagy ujságíróknak heroikus munkáját. Míg ők tízért megveszik a madzagot és százért a bocskort és továbbadják öt, vagy ötven percent nyereséggel, addig azokat, akik idegüket, tehetségüket, agyukat adják milligramonként naponta, a közösségért, akiknek köszönhető, hogy igazi értékek nem hervadnak el a pulatok és ipari szerszámok között örökre, azoknak olyan a

ÖREG EMBER GYOMRA
RITKÁN JÓ: ÉTKEZÉS
ELŐTT EGY KOCKA
CUKRON PÁR
CSEPP DIANANT
SÓSBORSZESZ
POMPÁS
ÉTVÁGYGERJESZTŐ

Molnár és Moser
kölnivíz
Legtartósabb illat! Üdítő hatás!

sorsuk legtöbbször, mint a szerencsétlen Fahneré. Ha zsidó könyv jelenik meg, kunyorájni kell amíg megveszi az akinek ez a kiadás kevesebbet jelent, mint a napi adag dohányja vagy fekete kávéja. Ha egy ujságról van szó, akkor határozottan nagy probléma számára annak megrendése, — vagy járatása, pedig sokszor több élvezetet szerez ezzel magának, mint valami lapos operett megnézésével. Amerre csak nézünk mindenütt azt látjuk, hogy a zsidóság körében is hódít, a hitleri elv, hogy az intelligencia és a magasabbrendűség, elvetendő fogalmak, mert nálunk ugyan nem a nyers brutális erő győz, hanem a — pénz, azért végeredményben a zsidó írónak, a zsidó intellektualizmus fáklyavivőinek keserves az életük.

Hányszor látjuk, hogy primitív emberek, akik a pénz szolgálatába állították egész életüket, mennyire lekicsinylik a szellemi munkát és a Könyv népe, megtagadja multját és természetesen megtagadja jövőjét is azzal, hogy elhagyja iróit elhagyja tudósait, elhagyja azokat, akik a zsidó jobb jövő érdekében, áldozzák életüket. Az irás — elhivatottság És mert a lodzi zsidó író

A KÓHÉN

Írta: DÁVID FRISCHMANN

Egy „pidjan“-ünnepen láttam először. Egy ablaknak a két függönye között állott és kinézett az uccára. Csak hátulról láttam: kicsi, sovány alak volt, görnyedt, kerékhatu keskeny, ferde váju. Bizony furcsa volt e szegényes és szomorú, szakadt kaftános figura az előkelő szalon és gazdagon öltözött vendégei között.

En a ház fiatal urnője mellett álltam és beszélgettem vele. Nagy briliánsok szkráztak a fülében, sugárzó nagy szeme is szikrákat szórt, piros ajka üdén ragyogott. Csak arca gyöngye sápadtsága vallott még a fájdalomra, melyeket az elmúlt hetekben kellett kiállania. A szép asszony megkérdezett, miért vagyok náluk oly ritka vendég?

— Nem jut idő a munkámtól nagyságos asszonyom, oly rejtentően elvagyok foglalva...

— Igaz, amit Kruscinszkaról beszélnek? Csakugyan el akarja hagyni a színpadot amiatt a buta hadnagy miatt, aki agyonlőtte magát érte?

Nem volt időm, hogy feleljek neki a függönyök közt álló ember ebben a pillanatban megfordult. — Megborzongtam Viaszsárga volt a képe orcái beesettek, arca kék és keskeny. Kétségtelen volt előttem, hogy hosszú idő óta nem evett semmit.

A ház urnője eközben tovább csevegett. Rémesen sajnálom, hogy tegnap nem lehettem ott a filharmónikus hangversenyen. A

spanyol szimfónia Lalotól! Beethoven Kreuzersonátáját Hubermann játszotta! Förster Lauterer énekelte a G-dur-Ariosot a „Louise“-ból! Hát nem szerencsétlen asszony vagyok én? Nem érdemlem-e meg, hogy egy olyan ember, mint maga sajnálja engem? Szinte oda sem hallgattam. Az az ember ott az ablaknál magára vonta a figyelmet. Mellette oly keskeny és horpadt volt s az egész teste is olyan, mint egy gyermek. Időnként reszketés futott át minden tagján, valami különös feszültség és türelmetlenség látszott rajta. Minél jobban közeledett a „pidjan“ ceremóniája annál türelmetlenebb lett. Olyan volt, mint aki megtörik egy súlyos véték tudata alatt, vagy mint aki éppen valami büntetést készül elkövetni.

Libériás inasok futkostak ide-oda, ezüst tálcákon hordtak bort, gyümölcsöt és csemegét körül. Az ablaktól balra egy nagy sötét zöld olajfa állott dézsában a padlón. És a fa mellett állott a viaszsárga arcú szegény ember. Mozdulatlanul állt ott és a földre nézett. Feltűnt nekem, hogy még egyetlen egyszer sem vetette fel tekintetét a földről. E pillanatban figyemem más irányba terelődött.

Egy nagy ezüst tálcán behozták az ujszülöttet. A gyermek arany- és ezüst ékszerek, gyöngyfüzérék és más drágaságok között feküdt.

Az ember ellépett az ablaktól és a gyermek felé közeledett. Arcában egy csepp vér sem volt látható. Egészen megzavarodottnak látszott, talán azt se tudta, hol van. — Most felemelte szemét és körülnézett. Bárnyu mosolygás játszódott az ajkán.

Talán az emberek szokatlan gyülekezete tett rá ilyen hatást? Talán elfogódottnak érezte magát, mint egyetlen éhes, annyi jóllakott között?

Majd a héber verset kezdte dadogni: „Mit kívánsz inkább? Ideadod a fiad“.

A mellette állók egyike félbeszakította: „Reb Jid! Először az apának kell mondania. Ez az én elsőszülött fiam... stb. Csak aztán mondja a kóhén: Mit kívánsz inkább...“

Az ember zavarba jött és elpirult; de ez csak egy pillanatra tartott. Rögtön újra sápadt lett az arca, még sápadtabb, mint azelőtt.

Nyilván nincs benne gyakorlata, gondoltam magamban. Nem mindennap esik meg vele ilyen csoda. És talán először végzi ezt a tisztet életében...

Eközben az apa elkezdte: Ez az én elsőszülött fiam és az Örökkévaló, dicsértessék az ő neve...

A kóhén még mélyebben lecsüggesztette a fejét. E szavak: Az Örökkévaló, dicsértessék, — különösen mély hatást tett reá.

Nagy sebessen, hogy alig lehetett megérteni, gajdolta el most ő a szöveget: Mit kívánsz inkább? Ideadod a fiad, vagy kiváltod, amint kötelességed a Tóra szerint...

Az ember öt ezüst rubelt kapott és még öt kisebb ezüst pénzt. Az apa elvégezte az előirt áldásmondásokat, a kóhénnek súlyos verejtékcseppek ültek ki a homlokára.

A kóhén megforgatta egy párszor az ezüstpénzeket a gyermek fölött és igen gyorsan mormolta a következő szavakat: „Ez ehelyett van, ez ezzel váltatik ki...“ A to-

ugy érezte, hogy vannak még magasabbrendű hivatások is, mint a lodzi posztógyárak ügynékének lenni, ki abban a tövénben élt, hogy agyának végső megfeszítésével alkotott értékeket legalább egy kis kenyérral fogják honorálni — keservesen csalódott. És csalódása — egy kis éhenhalásba került neki. Tanulság. Ugyilátszik reális és csak anyagiakra beállított világunkban, az „üzlet” a cél és a pénz a végső. Minden egyéb naiv szándék, amely az éhenhalás kikötőjében ér véget....

Ahogy a németek sértegetik a külföldi zsidókat is

El Berlinben egy ismert zsidó szobrász. A neve: Rudolf Saudek. A birodalmi kulturkamará megtiltotta azt, hogy Saudek kijelentést tartsa és hogy egyáltalán dolgozzon. Még azt sem akarta megengedni, hogy kőfaragó munkát végezzen, a — zsidó temetőben. Nem és nem! Semmiféle művészetrel kapcsolatos munkát. De mert Saudek véletlenül csehszlovákiai állampolgár, a cseh szlovák követséghez fordult intervencióért. A követség interveniált is és kérte, hogy függesszék fel, illetőleg vonják vissza ezt a rendelkezést, mert Saudeknek valamiből élni kell és ne tegyék lehetetlenné megélhetését. A követ helyesen azt kérte, hogy mint külföldi állampolgárt, ne zavarják meg életlehetőségében.

És január 28-án megérkezett a válasz a csehszlovákiai követségre. És a válasz elutasító volt: a német külügyi hivatal nyíltan megírta, hogy nem vehetik tekintetbe az intervenciót, mert „csehszlovákiai állampolgársággal bíró zsidók nem részeshetnek más bánásmódban, mint a német zsidók.”

Felmerül a kérdés, vajjon mit szándékozik tenni ezek után a csehszlovák kormány? Hadat fog üzeni Németországnak ezért a Saudek nevű zsidó szobrászért? De valami elégtétel csak kell nekik, mert hiszen mi jöhet, milyen teuton ősi bornírt porosz pökhendiséggel mer disztinválni egy idegen állam polgárai között a berlini külügyi hivatal? Ha ezt elvnek elfogadná a nemzetközi világ, akkor holnap kijelenthetné, hogy csak a szőke és kékszemű cseheknek ad munkavállalási engedélyt, vagy csak 180

centiméternél magasabbaknak? Jellemző a német gögre és arra a hihetetlen erőszakosságra, amely így akar borsot törni egy szédállam orra alá és így akar kelleitlenkedni egyszerre az országnak és a világ zsidóságának....

Bennünket már nem lep meg semmi talán csak a prágai kormány van kelemetlenül meglepve....

A palesztinai arab kommunisták -- a cionista elvtársak ellen

A moszkvai komintern kongresszusán jelentették, hogy sikerült a palesztinai kommunista pártban, a zsidó vezetőséget felrúgni.

A szovjetsajtó nyilvánosságra hozta azt a beszédet, amelyet a palesztinai kommunista-párt arab megbízottja, Chadsar, tartott a moszkvai kommunista kongresszuson.

„Palesztinában” — mondotta a szónok — az utóbbi időben erősödött a szabadság mozgalom az angol imperializmus és a „cionista rablók” ellen. A döntő szerepet ebben a kérdésben, az arab tömegek játszó és azok avangárd stáji, a palesztinai munkások Dacára azoknak a nagy politikai eseményeknek, amelyek Palesztinában lejtészdónak, a korábbi vezetőség szakta-szerűen intézte ügyeit, amelynek zsidó nemzeti karak tere volt és nem kereste a kapcsolatokat, a széles zsidó rétegekkel. A kommunista párt, amely eddig félig cionista volt, felrúgta eddigi vezetőit Most már az a helyzet, hogy a kommunista mozgalmat „arabizálták” Palesztinában és így ezentul a széles arab rétegekre fog támaszkodni és átveszi a hegemóniát a pártban és dolgozni fog kellő erővel az angol imperializmus ellen. A zsidó burzsuázia elleni harcra nagyszerűen befogadóképes az arabság” — mondotta a kommunista szónok Moszkvában. „A kommunista párt egységes arab nemzeti frontot létesít, az imperializmus és a cionizmus ellen. A kommunista párt dolgozik a zsidók között is, hogy egységbe tömörítse a kommunista érzelmű zsidó munkásságot is, a zsidó burzsuázia ellen. Ezentul a legjobbak fogják vezetni a palesztinai kommunista pár

Sulfamyl puder csak

„EGGER”

védjeggyel valódi, más gyártmány, mint ériektelen utánzat visszautasítandó

tot és sikerülni fog végleg skartba tenni a zsidó-nemzeti tendenciákat.”

A moszkvai beszéd tanulságul szolgálhat a baloldal felé orientálódó cionista pártoknak, hogy mit várhatnak egy egységes zsidó-arab baloldali fronttól. A zsidó nemzeti mozgalom veszedelme a baloldalra való toódás, amely egységfrontot akar a baloldali arabokkal és amelyet legbeszédesebben a moszkvai szónoklat is igazol. Baloldali nemzetköziség kizár minden zsidó nemzetirányzatót.

— 100.000 fontot küldenek a görögországi származású zsidók hazájukba i hozzártartozóknak. Jeruzsálem. Megbízható helyről nyert értesülések szerint a Palesztinában élő görögországi zsidók főleg a Szalonikiből bevándoroltak, hetenként körülbelül 200 fontot küldenek rokonainak, úgy, hogy évente 100.000 fontra (száz millió lei) rug az az összeg amelyet a görög zsidók családjuknak küldenek. Megjegyzendő, hogy míg a görögországi zsidók ilyen nagy összeget küldenek Görögországba, addig a görög kormány nem engedi meg, hogy a kivándorolni akarók vagyontukat magukkal vigyék. Ezt a görög devizarendelkezésre való hivatkozásal teszik lehetetlenné.

vábiakat nem lehetett hallani.

Kezét az újszülött fejére tette és elmondta az áldását: „Az Ur áldjon meg téged, mint Efráimot és Manassét...” Közben iszonyuan reszketett a keze, aztán kiürítette a pohár bort és az ajtó felé tartott.

A gyermek szülei kérték, hogy üljön a többi vendéggel együtt az asztalhoz és egyek. Ő azonban megrázta a fejét és elment.

Ez az ember élénken foglalkoztatta fan táziámat, magam sem tudtam, miért. „Teljesen szegény ember”, beszélt nekem a házigazda, nemrég költözött ide a szülővároskájából és itt lakik a szomszédban. A tóra embere ő: éjjel-nappal itt ül az udvaron a kis besz-hamidrásban és tanul. — En már egy másik kóhént akarom hívni Kaplan Markust, aki ismerősöm is. De tegnap este eljött hozzám ez az ember és kért, hogy hagyjam neki ezt a tisztséget. En nem is tudtam, hogy kóhén. És ha már választhat az ember egy gazdag meg egy szegény kóhén közt, akkor a szegényt választja...”

Egész este erre az emberre kellett gondolnom.

Néhány hét múlva viszontláttam. Véletlenül elmentem amellett a kis besz-hamidrás mellett az udvaron és az ablakon át láttam őt a táleszben és tfilinben állani. Va ami vonzott hozzá és beléptem. Rendkívül érdekeltem engem ez az ember. Hétfői nap volt. A besz-hamidrásban alig volt tizenegy-tizenöt ember.

Az udvarról beható az árusok lármás kiáltozása. Minden pillanatban hallom: — „Egy kalendárium egy kópek! — „Egy hajó egy garas!” — „Asszonyok egy hatos

a gomb tucatja” Napsugár siklik el a tócsa fölött az udvar közepén: szemben a fal felét ferde árnyék borítja, másik felé vakítóan világos. A csorgónál egy tyúk áll, füllábal a falhoz kötve: csőrét a piszkos pocolyába dugja, iszik, hátrahajtja a fejét, behunyja a szemét és kortyol. Aztán újra bedugja a csőrét a pocolyába és megint iszik.

Most megüti a fülemet: „Jöjjen fel Reb Efróim Elióhu fia a kóhén...” Már a tóraolvasásnál tartanak. De a kóhén nem hallja hogy felhívták. Mintha elfelejtette volna hogy ő a kóhén és hogy róla van szó. Valaki megrántja a kabátja ujját s ő mintha álmából ébredne, felmegy az emelvényre és gyorsan elmondja az áldást.

Arca mint hogyha megvona kívülve egy izom se rezdül rajta. Szeme is merev. Ijesztően sápadt, csak az egyik orcáján ég egy kis vörös folt.

És nekem ismét az jut az eszembe: ez az ember valami bünt készűl elkövetni. Min denesetre nagyon szerencsétlen az világos előttem.

Egyszer csak a chazan hangját hallom: „Nincs itt egy lévi? És rögtön utána másodszor is felhívják a kóhént: „Lévi helyett”.

A kóhén másodszer is elmonja az áldást még sebesebben és még halkabban, mint az előbb. Homlokán nagy cseppekben gyöngyözött a veríték.

Feltétlenül beszélnem kell ve'e, mondtam magamban.

Az istentisztelet után felé tartottam. Már nem tudom, mit mondtam neki, de az ember iszonyuan megijedt. Hirtelen-jaképnél hagyott az asztalhoz ment, elővert egy

könyvet és hangosan tanulni kezdett.

Egész nap szemem előtt lehetett a képe. Harmadszor egy sajtóságos jelenet alkalmával láttam.

Füllábal a hátsó épület külsőbén állott, másik lábával az udvaron. Egész csomó asszony beszélt hozzá:

„Itt a házban meghalt egy gyerek, Reb Efróim, menjen innen, magának nem szabad bejönni!”

Reb Efróim mintha nem is hallaná. Ertelmetlenül bámul az asszonyokra és egyáltalában nem tudja mit akarnak tőle.

„Már a vizet is kiöntötték. Itt a házban meghalt egy gyerek. Reb Efróim, hisz maga kóhén!”

Kóhén?... Igen... A vizet már kiöntötték...”

Es még mindig ott áll és nem moccan a helyéről.

„Nem szabad magának bejönni, Reb Efróim! Menjén el tüstént hitz itt meghalt egy gyerek.”

„Meghalt?!”

Sose felejttem el micsoda hangon mondta ezt.

„Magának nem szabad bejönni a házba” beszélt tovább az első asszony.

„Mindjárt a róvhoz fogok menni... Megyek mindjárt a róvhoz.”

„Nem kell magának a róvhoz menni maga csak menjen ki, kifelé, kifelé!”

„Megyek én már a róvhoz... A róvhoz megyek...”

Azzal kapja magát, megfordul és elrohhan. Engem érdekelt, hogy mit akar a róvtól és utána mentem. Olyan gyorsan futott,

Fuchs Benjámín oradeai főrabbi aktuális nyilatkozata a „Népünk” számára

„Az antiszemitizmus, mint valami rettenetes járvány vonul végig a világon és nem kiméli egyetlen ország zsidóságát sem!”

A vallásellenes extrémítások elanyhultak Palesztinában a középosztály fokozottabb bevándorlása miatt. -- Ma már a Palesztinába való kivándorlást nem rabbikhoz intézett „sájek”, hanem certifikátor döntik el. -- A Központi Irodában nem történik semmi, mert beteg az Iroda vezetősége. -- Miért fizetitek az oradeai hitközség 80.000 lejelt többet Szmáron a pászkuálisztért? -- Nyilatkozik a főrabbi a pesti Auda-ellenes határozatról. -- „Lesz idő, amikor a „rebbek” fogják elszobázni a „rabbiknál” -- mondotta Kohn rabbi.

Vannak bizonyos időközök, amikor szükségét látjuk annak, hogy megszólaltassuk Fuchs Benjámín főrabbit, az oradeai zsidóság messzi földön ismert kiváló főpapját, hogy nyilatkozzék a világ zsidóságának aktuális problémáiról, arról, ami messze földön történik és az, ami szűkebb pátriánkban, Erdélyben és Oradeán hozzátartozik a mindennapi élet folyásához, amelyek meghatározzák a zsidóság létét és jövődjének kialakulását.

Szükségét látjuk most is, hogy megszólaltassuk az ország legnagyobb ortodox hitközségének főrabbiját, aki lekötelező szívéllyel fogadott bennünket és a következő rendkívül érdekes nyilatkozatot tette.

Mi a véleménye főrabbi urnak, az angol-amerikai zsidóság nagyszabású mozgalmáról, amely odairányul, hogy a német zsidóságot kitelepítsék Palesztinába?

— Kétségtelen, hogy nagyon változott a világ. Amíg a háború után 60.000 zsidó lakott a régi szent földön, addig most másfél millió zsidó találja meg boldogulását. Epen a napokban informáltak — mondja Fuchs főrabbi — hogy az őszi átmeneti krízis teljesen megszűnt és az építés épen olyan lázas tempóban folyik tovább, mint korábban. Egyik napról a másikra, mintha földből nőnének ki az új épületek, sőt új városrészek is. Hogy egyebet ne említsek, a „Teverje” (Tiberiás) környékén a német zsidók hatalmas modern termálfüldőket építenek, Jeruzsálem új negyedei is épül-

nek és ami a legfontosabb, a kvacákon már legtöbb helyen csakertt vettek fel és a vallási élet erősödött, a kimondottan cionista alakulatoknál is. Haifában nagy templom épül és Tel-Aviv is a maga 160.000 főnyi zsidó lakosságával ma már egyik erős oszlopa a vallásosságának. Amiel rabbi, aki most foglalja el állását, erősen vallásos érzelmű, nagytudású kiváló férfi, aki csak erősíteni fogja a vallási életet. Általában az utóbbi évek bevándorlása inkább a középosztálybeli zsidóknak számát növelte, ami azt is jelentette egyúttal, hogy a vallási, illetőleg a vallásellenes extrémítások elanyhultak és ma már ezen a téren is határozottan jobb a helyzet, mint volt évekkal ezelőtt.

Kétségtelen, hogy Palesztina ma már nem olyan probléma, mint volt egy-két évtizeddel ezelőtt. Akkor még mentek a zsidók „sálo” kérdezni, hogy vajjon szabad-e menni és ha igen, hogy és miképen? Ma már erről szó sincs. Ma nem kérdeznak egyebet, minthogy van-e certifikát, vagy nincs. Az antiszemita hullám, amely egész Európában virulens, csak azt tette problematikus, hogy mennyien és hogyan, de nem azt, hogy menjenek-e a zsidók a régi földre letelepedni vagy sem. Itt nálunk Erdélyben még nem érezhető az a „Palesztina-láz”, mint ami érezhető például Szlovénországban. Ott mindenki arról beszél, hogyan lehetne kijutni és főleg az ifjuság minden figyelmét arra koncentrálna, hogy milyen uton-módon juthat ki az ősi földre. Természetesen a vallási életnek még sokat kell fej-

lődni ott és van még számos kérdés, ami vallásos embernek fájó, de bizonyos, hogy a helyzet nem rosszabbodni, hanem kétségtelenül javulni fog az idők folyamán és a gazdasági rendületessel egyidejűleg a zsidó erkölcs is reneszanszát fogja élni és az új zsidó generáció vallásos és hagyományokhoz hűen ragaszkodó lesz az Erec-Iszráelben.

Mi a véleménye főrabbi urnak az angolok magatartásáról?

Érdekes, hogy míg kiváló angol zsidó férfiak Amerikát járják, hogy együttesen vették a kitelepítéshez szükséges milliárdokat felhozzák, addig az angolok néha direkt zsidóellenes intézkedéseket fogmatosítanak. Így a „Legislative Council” kérdésében, meg abban is, hogy a bevándorlást megnehezítik és főleg azt tartom megemlítené, hogy abszolút rossz szemmel nézik a zsidóság Transzjordániai terjeszkedését. Ha már ezt a politikát el is fogadnánk helyesnek, mert hiszen nekik az arab világ érzékenységevel is kell számolnunk, de legalább hagyják nekünk Palesztinát s építhessük tovább is ki a magunk nemzeti otthonát.

Mit szól főrabbi ur ahhoz, mennyire terjed világszerte az antiszemitizmus?

Sajnos ennek jelei érezhetők mindenfelé. Legelsősorban Németországot kell említsük, ahol borzalmas helyzetben vannak a zsidók, de sajnos, nem sokkal jobb a helyzet Lengyel-

hogy alig bírtam utolérni.

A szoba tele van emberekkel. Középen áll a róv és előtte az én kóhénem.

A róv egy magasrtermetű aggastyán, hosszú, ezüstfehér szakállal. Valami kővond hataján szelidség ömlik el nemes vonásain.

Az ember előtte áll és rekedt hangon beszél:

„Rabbi, én vétkeztem! Én csaltam, hazudtam, raboltam! Én meg akarom a vétkeimet gyóntni, be akarom ismerni!”

— Mi hát az gyermekem?

— Nem bírom tovább elviselni. Nagyon nehéz nekem. Eleinte azt hittem, hogy semmi az majd levelek. De most... most már a halál is beleavatkozott. Meghalt egy gyermek. A halállal nem lehet járszani Hirtelen elnémult.

— Beszélj! Irva van: „Beszélni fogok és fölélekzem!”

És az ember elkezdett beszélni.

— Rabbi ha megtudnád érteni, hogyan történt! Néha tesz valamit az ember, és még sem ő a tettes... A másik, aki bennünk rejtőzik, az a tettes... És nekem feleségem öt apró gyermekem van... Egész nap a bész-ham drásban ülök és tanulok. Éjjel is tanulok. És az asszony és a gyerekek éheznek. Istenem, Istenem! Ha én ezt meg tudnám értetni. Három napja nem volt egy darab kenyér a háznál. A szatárné nem akart tovább hitelezni. Kilenc forinttal tartozunk már neki. És két gyerek betegesen fekszik. A tifusz nagyon gonosz betegség...

A róv látta sárga arcát és a kék ajkait. Az aggastyán szeme megnedvesedett.

„Aztán jött a kísértés” — beszélt to-

vább az ember. „Öt rubel... Halottam hogy a szomszédban pidjan-t ünnepeinek... Jól tudtam, hogy nagy vétkeket követek el, de jöttek pillanatok, amikor mégsem tudtam... És a két gyerek beteg és orvosság ra van szükségük és a feleségem is kenyeret vár... Minden erőmmel küzdöttem ellene, de végül nem küzdöttem tovább... Ellenkezőleg még úgy tűnt fel nekem hogy Istennek tetsző dolgot művelek, a feleségemért és a gyermekeimért... És este elmentem a szomszédhoz és felajánkoztam... Én azt hittem Istennek tetsző dolgot művelek... Szent egy isten! Egész éjjel nem tudtam elaludni, mintha egy kalapács kopogott volna az agyamban.

Egyik útás a másik után: Hiszen te nem vagy kóhén! Egyik útás a másik után. Hisz te csak egyszerű jászroél vagy! És attól fogva nem szűnt meg a kalapácsolás. Már több szőr akartam hozzád jönni, de nem voltam képes. És egyik hazugság a másikat vontá maga után: most már a jórához is, mint kóhénnek kellett felmennem... De most a halál is beleavatkozott már. A halál pedig rettenetes...

Én egy pillantást vettem a róvra. A róv már nem hallgatott oda. Hirtelen egész más ember lett belőle. Arcából eltűnt minden nemes és szelíd vonás.

Hirtelen elkezd föl és lejárni. Föl és le a szobában. Mindenki hallgat. Az ablakon egy ferde fénykéve hull be és félig a volt kóhén arcán, félig a földön nyugszik meg.

A róv egyre jár le és fel magával beszélget:

— Sulyos bűn... A te vétked, hogy

egy zsidó megszegett egy isteni parancsot egy igenlóparancsot... Hiszen így egyáltalán nem váltotta ki az első szülőtét... sulyos bűn, sulyos bűn...

A róv egyszer csak megáll az ablaknál kinéz az uccára és hallgat. Ugy áll ott egy darabig elmélyedve.

A falióra ingája egyenesen leng ide-oda. A szekrény előtt egy légy zümmög.

És a róv az ablaknál így szól magamagához.

— De irva van: Szerencsétlenségében nem lehet felelőssé tenni az embert! És az éhség szerencsétlenség. És az atyák mondásában ez áll: „Az ember vétkezik egy darab kenyérért...” A szobában halotti csend van.

A róv hirtelen az ember felé fordul.

— Böjtölnöd kell... böjtölnöd minden hétfőn és csütörtökön.

Az ember azonban nem nyugszik meg. Böjtölni nem új dolog az ő számára.

Eleget böjtölt életében nemcsak hétfőn és csütörtökön, más napokon is

— És meg kell magad korbácsoltatnod. Egy híján negyven csapást...

Az ember még ezzel sincs megelégedve. Szívében ő már ezerszer megkorbácsolta magát.

— És önkéntes száműzetésbe kell menned.

Az ember fölélezett csak most adott neki ejeget a róv.

— A feleséged még ma ideküldöd a község majd gondoskodik róla.

Az ember elment.

Sohasem láttam többé

országban. Amerre tekintünk, amerre nézünk, mindenfelé a zsidók elnyomásával találkozunk. Ez a zsidóellenesség, mint valami rettenetes járvány vonul végig a világon és nem kimél meg egyetlen országot sem. Sajnos, még azt sem mondhatom, hogy valami vigasztaló volna a jövő, sőt elég sötétnek látom a helyzetet.

Mélyen megdöbbenett a Niemerover grandrabbi ellen elkövetett merénylet, akit valóságos isteni csoda mentett meg a katasztrófától. Amint hallom, sebesülése nem volt azonban napok múltán súlyosabb idegrázkódásokon ment át az idős grand rabbi, mert egy ilyen emóció nem mulhat el nyomtalanul. A merénylet egy elmebajos, azonban ez mitsem változtat a tényeken. Természetesen hosszabb levélben gratuláltam Niemerover főrabbinak, aki igen szívélyesen válaszolt is levelemre.

Most már beszéljünk főrabbi ur egy kevéset a mi szűkebb pátriánk aktuális eseményeiről. Mi a véleménye az erdélyi orth. Központi Irodát illetően? Főrabbi ur, mint az Iroda 7-es rabbitanácsának tagja bizonyára informálva van mindenről?

Röviden és egyszerűen felelhetek. Semmit sem tudok. Dacára annak, hogy rövidesen választásoknak kellene lenni az Iroda vezetőségét illetően, nem történik semmiféle. Bevallom őszintén, nem hallok semmitsem az Irodáról. Nem tudom mint adminisztrálják, ki vezeti, mert sajnos Wézel Albert főrabbi elnök betegeskedik és ha nem is ágyban fekvő beteg, egészségi állapota nem engedi meg egyáltalán az Iroda érdekében kifejtendő munkálkodását. Beteg az Iroda elnöke és ezért talán nem is érthető, amikor azt mondom, hogy nem hallani semmitsem róla. Különben e héten vasárnap Satmaron voltam, ahol találkozom Adler József sighetsoarai főrabbiival, Wézel elnök ur vejevel, aki megajánlotta az elnök egészségi állapotát illetően, azonban az Irodáról ő sem tudott semmi újabbat mondani. Minek volt főrabbi ur Satmaron?

A főrabbi elmesolyodik és a következőket mondotta: Furcsa ügyben voltam Satmaron. Egy malomot kellett felülvizsgálnom kaszusz szempontjából, mert az oradeai hírközségi 7-8 vaggon lisztcsúszkájáról, amely a pászka sütéséhez kell, ebben az évben Satmarról szerzi be, illetőleg egy satmari malomtól ajánlatot, hogy szállítja a lisztet.

Bizonyára ő volt a legelőszőbb ajánlattevő — szóltunk közbe a főrabbi ur beszédébe.

Legelőszőbb nem volt, sőt ellenkezőleg, ez a lisztbeszerzés az oradeai orth. községnek 70-80.000 lei többlet kiadást jelent, mert míg az oradeai malmosok 8,50-ért akarták a lisztet szállítani, addig a satmari chasszid malom 9,50-ért adja. Hogy mi ennek az oka? kérdehetné Ön, erre is megadom a választ. Mint minden évben, úgy most is fel kellett volna venni valahonnan 6-800.000 leit a pászkasütési kampány finanszírozására. Ezt pedig csak úgy adják a bankok, ha a hírközségeen kívül, annak mindenkorai vezetői privátim is garantálják az összeget. Erre a mai vezetőség nem volt hajlandó, semmiféle magán-obligókat nem akartak vállalni, holott tekintettel arra, hogy ez hasznosító „szeszünlet”, amelyet ők vezetnek és irányítanak, teljesen rizikómentes lett volna. Ennek dacára az egy lejjel drágább satmari ajánlatot fogadták el, mert az illető nem kért készpénzt, hanem hitelbe adta a lisztet pénzszálig. Viszont az nagyon furcsa, hogy egy ilyen pénzkérdés miatt ennyivel többbe kerüljön az oradeai zsidóságnak a pászkakészítésre. Érthetetlen és nem nagy áldozatkészségről tesz tanúságot. En mindenesetre elmentem Satmarra, kaseroltam a kis malomot, amelyből valószínűleg nemsokára megjön az első szállítmány, aminek legfőbb ideje van már meri hiszen ha most nem kezdenek sütni, akkor már nem is jövünk ki az időből. Így kerül sokba ez oradeai zsidóságnak az, hogy a hírközségi vezetősége nem akar jótállani a

száját hírközségéért és fizet többet lisztért, holott ha pénzért vette volna, sokkal jobban járt volna. Így lesz drágább a liszt és drágább a pászka... és nem lesz elég pászka, amit a szegényeknek kell adniuk.

Még egy kérdés. Volt főrabbi ur „náchém ávél” a sátmari főrabbinál, hiszen éppen a süvő alatt vált őt?

Igen, voltam. Éppen a mártír imához érkeztem. Nem kell mondanom, hogy alig féltem be a szobába és olyan tömeg volt ott, hogy még a labátomat sem tudtam levétai. Fullasztó volt az atmoszféra. Éppen akkor jött át néhány órára a sighetzi főrabbi is, akinek elhunyt felesége révén apósa volt a sátmari főrabbi. Különben állandóan sokan vannak a főrabbi körül... ottan találkoztam a sighetsoarai főrabbiival is, aki még néhány napot töltött ott Satmaron.

Mit szól főrabbi ur ahhoz, hogy a pesti Iroda ellenzi az Agudát?

Ez a munkácsi rabbi befolyása. A budapesti Irodát még ma is a munkácsi dirigálja, főleg Hartstein révén és mert ő Aguda ellenes, ezért nem fogadja el az Agudát a magyar ortodoxia sem. De meg bizonyára más szempontok is irányadók. A magyar kormány ügyfélszék nem szerezte, ha a zsidóság akármilyen nemzetközi zsidó szervezet iránt érdeklődik. És míg a világ minden részén megértik és méltányolják ha a zsidóság bizonyos kérdésekben összefog, addig a pesti zsidóság még az Agudához sem mer csatlakozni.

Ezzel kapcsolatban el kell mondjam — folytatja a főrabbi — hogy a háború után találkoztam Kohn németországi főrabbiival, aki a háború alatt mint a német hadvezetőség megbízottja összekötő kapcsolatokat tartott fenn a lengyel zsidósággal. És ott meglátogatta egy ízben a gerer-rebbeit.

Ott az előszobában talált sok híres rabbit,

Zsidók az emberiség szolgálatában

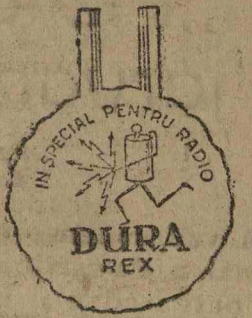
Zsidó festők.

A festőművészek mesterei: a magyar Basch Árpád (sz. 1873-ban), Basch Gyula (sz. 1859-ben), Bihari Sándor (1856-1908) Bruck Lajos (sz. 1846-ban), Bruck Miksa (sz. 1863-ban), Fényes Adolf (sz. 1867-ben), Horovitz Lipót (sz. 1837-ben), Kaufmann Izidor (sz. 1853-ban), Magyar-Mannheim: Gusztáv (sz. 1854-ben) Skuteczky Döme (sz. 1850-ben), Tul Ödön (sz. 1870-ben), és Zilner Antal (sz. 1861-ben), az osztrák Friedlander Frigyes (sz. 1825-ben), Hirszenberg Sámuel (sz. 1866-ban), Lesser Sándor (1814-84) és Lilien Ephraim Mózes (sz. sz. 1874-ben); a német Berdemann Ede (1811-89), a düsseldorfi akadémia igazgatója, Berger Ernő (sz. 1857-ben), Ficrino Jeremiás Sándor (1796-847), a Miniature-intézet tanára Drezdában, Jacob Gyula (1811-82), Lieberman Miksa (sz. 1849-ben), Magnus Ede (1799-872), Muhr Gyula (1815-85) ki Kaubach-al együtt festette a berlini múzeum falfestményeit, Neustätter Louis (1829-99), — Oppenheimer Mór Dánia (1801-82), kit Goethe ajánlatára tüntetett ki tanársággal a weimari nagyherceg. — Possart Félix (sz. 1837-ben) Sichel Nathaniel, (sz. 1843-ban) és Struck Hermann, (sz. 1876-ban) Az orosz Arkuári Izsák (sz. 1870-ben), Goldblatt Jakob (sz. 1860-ban), Grün Mór (sz. 1870-ben), Levitan Izsák (1860-900) Maimon Mózes (sz. 1860-ban) és Pasternak Leonid (sz. 1862-ben), a francia Artur Zachariás (sz. 1839-ben), Baron Henry (1816-85), Brandon Jakob Emil (sz. 1831-ben) Fichel Benjámín (1826-95), Hadamard August (1823-86), Heilbuth Ferdinand (1826-89), Lévy Alphons (sz. 1843-ban), Lévy Henry Leopold (sz. 1840), és Ullmann, Benjámín (1829-84), a z olasz Bachi Raphael a 18 század legnagyobb tehetségű miniatűr festője és Coen Giuseppe (1811-56), ki a ferrarai katedrális facadóját festette; az angol Cowen Lionel (sz. 1846-ban) és Solomon József (sz. 1860-ban)

Elemfogyasztók figyelmébe!

A „DURA-REX” anód- és zseb ámpa-elemeink azok közismert speciális tulajdonságainál fogva egyedülállóak a piacon. Fe hívjuk azonban a fogyasztók figyelmé, hogy hasonló elnevezésű, más elemek össze nem tevesztendők, mivel csak a „DURA-REX” vignetával és az itt látható védjeggyel ellátott elemek a mi gyártmányaink. Utánzatoktól óvakodjunk!

Dura-Művek R.-T.

akik ott órákig vártak. Vártak, vártak és ha egy-egy kvittladó asszonynak volt elég pénze, hogy a gabbe szívet meglágyítsa, előbb kerül a rebbe elé, mint a híres rabbi. Akkor mondta Kohn főrabbi, hogy ne hagyja őket előszobáznai, mert ez nem nagy tisztelet a Tóranak. A „gerer” azonnal szót is fogadott és behívta az előszobázó rabbikat. Ekkor mondotta a gerernek Kohn főrabbi, hogy lesz még idő, amikor a „rebbek” fognak előszobáznai a „rabbi”-nál.

Ez jutott eszembe a pesti Agudával kapcsolatban, meg a sátmari nagy tumultus láttára. Két különböző zsidó világ ez, a chasszid meg az askenáz. Egymásmellett élnek, egymásért, néha egymás ellen is harcolnak, de hogy mikor értik meg egymást, ki tudja?...

Ezzel végződött a beszélgetés, amely egy nagy tudású kiváló főrabbi nézetét rekvallja, számos aktuális zsidó kérdésben...

a hollandi Israels József (sz. 1824-ben) és Verweer Leonard (1813-76), a dán Mayer Ernst (1797-861), a svéd Saloman Geskel (1821-902) és az amerikai Møster Henry (sz. 1841-ben).

— 50.00 svájci frank a német menekültügyi főbiztosi hivatal részére. A népszövetségi tanács elhatározta, hogy James MacDonaldnak ismeretes memorandumát szeptemberben fogja letárgyalni. A népszövetségi tanács a Nansen-hivatal élére a norvég Hansson professzort nevezte ki, a német menekültügyi főbiztosának kinevezésétől azonban elállott illetve a tanács elnökét bizta meg ezzel, aki a kinevezés ügyében csak a tanács tagjaival való tárgyalás után fog rövidesen határozni. A népszövetségi tanács 50.000 svájci frankot szavazott meg a német menekültügyi főbiztosi hivatal költségvetésére a szeptemberi népszövetségi ülésig terjedő időre, amikor is ebben a kérdésben végleges határozatot fognak hozni. Megállapította még a népszövetségi tanács a kinevezendő főbiztosnak a feladatait, amelyek a következők: Előkészíteni és egybehangy a Népszövetség kebelébe tartozó államok megbízottainak konferenciáját, amely a németországi menekültek jogvédelmének biztosításáról fog tanácskozni és határozni. A főbiztos feladata eljárni a kormányoknál a menekültek elhelyezése és munkavállalási engedélye érdekében. Végül a főbiztos összekötőtést tart fenn a menekültek védelmét szolgáló társadalmi szervezetekkel is.

— Házasságokat a legnagyobb titoktartással és a leghiztosabb eredménnyel köze tit, a széleskörű összeköttetéssel rendelkező „MIREA” iroda, Cluj, Regele Ferdinand, 116. Telefon 142.

HIREK

A „Népünk” cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5696

Péntek: Sevat 21. Febr. 14.

Szombat: Sevat 22. Febr. 15.

Heti szidra: יתרו

Heti hattóra: בשנת מות המלך

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5'30

gyertyagyújtás 5'40

Istentisztelet kezdete 5'45.

Szombat befejezése 6'45.

Albert Einstein írta:

Zsidó sors

H. A. Lorentz a nagy holland fizikus mondotta nekem egyszer a világháború folyamán: „Boldog vagyok, hogy olyan nemzethez tartozom, amely túlkicsi ahhoz, hogy nagy hallgatókat elkövetthessen”. A zsidó nép története hasonló helyzetet teremtett, mielőtt a földkerekségen szétszóródtunk. Szerinte a világon mindenütt kisebbség vagyunk, nincsenek fizikai védőeszközök és képtelenek vagyunk magunkat ellenségeinkkel szemben megvédeni.

Ez a mi szerencsénk! Mert amit más nemzetek részére a fegyveres erő és a diplomáciai területek jelentenek, mindez nekünk a kölcsönös segítségnyújtás, az élelmesség, az ész és az egymást megbecsülés tradícióin alapul. Ezt a tradíciót az óségi időkben vallási formák áptották, melyek bearanyozták az egész világot. Ennek a meglazítása csak a szociális felelősségvonnás révén lehetséges, de a mi népi egységünk mindezeket felül is győzedelmeskedik, egészségesen marad és életerejét megfogja tartani.

A kisszámu kisebbség egyedével szemben e tekintetben a társadalomhoz való viszonyában aránytalanul súlyos problémák alakulnak. Sőt még súlyosabb is ez a probléma, miután a leolvasottabb és a leg'obb zsidók, a próféták csak úgy mint filozófiai tanítóink nagyrészt a világ polgárai voltak, akiknek ideáljai az egész emberiséget felölelték. Hogyan is volnának összhangba hozhatók a zsidó népközösség hűsége az általános emberi léttel és a világpolgársággal?

Egy olyan emberi életben, ahol a barátság univerzális jelentőségre terne szert, megszabadítaná a zsidó közösséget minden szenvedéstől; és felelősségünk a vallási és kulturális örökség fenntartására korlátozódna. Az igazság az, hogy mi olyan világban élünk, ahol a zsidó nép az elítéltek áldozata és megéheztetés szeretet nélküli határok fenyegetik. A méltatlan harcok nincsenek nemzeti határai. Ez egy gazdasági és politikai betegség szimptomája, amely az egész világ járványa. Az emberi méltóság és az emberi jogok elleni harc ez, a szociális képességek elleni manifesztációkat fenyegeti.

A német zsidók, a német nép életkörülményeit szolgáló módra lekonnozták, azaz a célzattal, hogy ezáltal zsidó eredetüket elfeledtessék. Mily szenvedés volt nekem látnom, hogy mennyire hiányzott a német zsidókból az önbecsülés.

Egyetlen politikai tettordulás elegendő volt ahhoz, hogy az összes illuziókat megszüntesse. Egyetlen pillanat alatt mindannyian érezték, hogy elvesztették mindazt, amit saját megbecsülésük felelősségével és történelmi individualitásuk háttérbe szorításával akartak megvásárolni maguknak. Szellemileg és anyagilag összetörve a külföldi zsidó nyújtott nekik segítséget és az a külföldi zsidó lett egyetlen védelmük, amely asszimilációs törekvéseiket annyira kárhóztatta.

Zsidók, tanuljatok abból, ami a német

zsidóknak jutott osztályrészükkül, őrizték meg függetlenségeket és létesítettek magatoknak olyan céltudatos szervezeteket, amely benneteket az ényomás idejében majd megvéd. — Ne higgyétek és ne bízzatok abban, hogy ez az idő soha sem fog elkövetkezni: tiszteljétek és tartsátok szentnek a zsidó sorsközösséget, mert ezzel szolgáltok legjobban önmagatoknak. De legelső sorban is vigyázzatok a becsület integritására.

— Az afganisztáni zsidók szomorú helyzete. Kabul. Afganisztánból szomorú hírek jönnek, az ottani zsidóság helyzetéről. Újabb antiszemita hullám öntötte el az országot. A vidéki városokból elkergetett zsidók csaknem valamennyien Kabulba, a fővárosba önlöttek. Akik mégis a kisvárosokban maradtak azok „vogelfrei” lettek. A bíróság nem vállalja zsidók pereit, amit a mohamedánok tudnak és ezért büntetlenségük tudatában rabolják ki a zsidókat. Kalnow városban történt, hogy egy zsidónak tartozott egy mohamedán, amit nem akart megfizetni. A bíróság anélkül, hogy a zsidót meghallgatta volna ítéletet hozott amely szerint, a zsidónak kell fizetnie az arab részére. Amikor a szerencsétlen nem tudott fizetni, letaróztatták és addig verték a börtönben, amíg meghalt. A legrosszabb az, hogy az afganisztáni zsidók nem tudják elhagyni országukat nem azért, mintha az afgán kormány nem engedné ki őket, hanem mert Perzsián kell keresztülmenniük és a perzsa konzul nem akarja az átutazó vizumot megadni az afganisztáni zsidók számára.

— A serdülő ifjúságnak adjunk heten kény legalább egyszer reggel felke éskor egy kis pohányi termékes „Ferenc József” keserűvizet, mert gyomor, bél és vértisztító hatásának, fukrál és lányknál egy aránt, igen fontos eredményeket köszönhetünk. A gyermekknél a Ferenc József vizet a kisdedek makacs székszorulásánál és nagyobb gyermekek gyomorbé hurujánál már régóta kitűnő sikerrel alkalmazzák. — Kapható gyógyszerárakban, droguerjában és fűszerüzletekben.

— Az Egyesült Államok szenátusában a német menekültek érdekében szóla tak fel Washington. Az USA szenátusának január 23-iki ülésén, az ismert Utah állambeli szenátor N. Liam H. King éles hangon támadta a Harmadik Birodalom zsidó és vallásellenes politikáját, amely arra kényszeríti a atvalóknak egyrészt, hogy elhagyják az országot. King szenátor formális javaslatot terjesztett elő, hogy az Egyesült Államok bevándorlási törvényét olyanformán helyesbítsék, amely szerint németországi menekültek részére szabad a bevándorlás. Olyan kérdés ez, amely megérdemli az USA kongresszusának legteljesebb figyelmét. Beszède végén King szenátor, aki a külügyi bizottság egyik legmarkánsabb egyénisége, idézeteket olvasott fel az ismert James MacDonald fős jelentéséből, amelyet a Népszövetséghez intézett, és érte a zsidóság kiváló faji tulajdonságait és ezekkel a szavakkal fejezte be beszédét: „Ne fordítsunk háta t ennek a zseniális népnek”.

— Saját gyártmányu cipőt, garanciával legoicsóbban vehet SZIRMAY-nál, Oradea, Sas-palota.

Ön is védekezzen

a veszedelme sen etejedő betegségek ellen a kellemesen illatoztott

Senlaslo

(Szt. László)

ferőtlenítő szappan

Megóvia fertőzésektől

Vigyázzon, nehogy utáztatokkal szolgálják ki.

A hosszabb ideig belet embernek megcsunynak az arcvonásai, de a tökéletes gyógyulás visszaadja eredeti szépségét

Nagyon érdekes és egészen új oldaláról világítja meg a Gastro D. kiváló hatású B. Simonné petrosani uriaszony levele, amelyben miután leírja, hogy rövid néhány hetes kúra után megszabadult évek óta tartó gyomorhajától — a következőket említi fel: „...betegségem alatt az állandó rosszullét, fejfájás és a gyakori göresök következtében homlokom megráncosodott arcvonásaim valami merev fájdalmas jelleget öltöttek úgy, hogy legalább tíz évvel öregebbnek néztem ki, mint amennyi voltam. A Gastro D. fejtalálójának azért is hálás vagyok mert egészségemmel egyidejűleg visszaadta eredeti eg derűs, üde arcvonásaimat.

A Gastro D. egy Amerikában nemrég felfedezett gyógynövény kivonatából készült és páratlan gyógyhatású krónikus gyomor-, bél-, vese- és epe bántalmaknál. Nemcsak té kéletes pillanatnyi fájdalomcsillapító, de megszünteti magát a megbetegedés okát és ezáltal tökéletes gyógyulást eredményez. — Kapható Császár Ernő gyógyszerésznél Bucuresji, Calea Victoriei 124. Vidékre utánvéttel 130 lei.

— Jugoszlávia rendkívül érdeklődik a palesztinai gazdasági expanzió iránt. Beograd. A palesztinai építési munka iránt Jugoszlávia nem zsidó körökben is nagy érdeklődés mutatkozik. A sajtó gyakran közöl nagy cikkeket a palesztinai helyzetről, főleg a legnagyobb gazdasági szaklap, a „Jugoszlavenszky Lloyd” közöl kimerítő tudósításokat a gazdasági fejlődésről. A jugoszláviai kivétel erősítését, a palesztinai és szomszéd országokba, az összes gazdasági faktorok kívánatosnak tartják. Különösen az utóbbi napokban mind sürűbben hangoztatják, hogy az elveszett európai piacok helyett, nagy figyelmet kellene szentelni a Közelet piacaira ahova cementet fát és más építési anyagot szállíthatnak. Nagy veszteség érte a jugoszláviai piacot, az olasz szankciókka kapcsolatban, mert Olaszország eddig a kivétel 28 százalékát vette át, főleg faanyagokban volt a legnagyobb átvévo. Ezért a veszteséget kevés rekompenciát kapott Jugoszlávia, azért keres most új piacokat. Ezért írt vezércikket az előbb említett nagy gazdasági szaklap is, amelyben sikraszáll a kereskedelmi politika átalítása érdekében melynek célja a Közelet és főleg Palesztina volna.

— Azért, mert Németországban járta még nem vagyok antiszemita — mondotta Bratianu György. Bucuresi George Bratianu lasiban nyilatkozott híveinek a politikai helyzetről. Elsősorban rámutatott arra, hogy németországi látogatása nem jelenti demokratikus érzelmeinek megtagadását. — Nem táplál antiszemita elveket és az általa vezetett pártban igen sok zsidó van. „Nem voltam, nem vagyok és nem leszek antiszemita” — mondotta szösz szerint Bratianu. Pártunk középpárt, mi nem osztjuk sem a jobb oldali kilengéseket sem a szélsőbaloldali fel fogásokat. Egyébként ezt elmondottam volt a németországi egyetemeken tartott előadásaim alkalmával is.

— Felmentett egy antiszemita gyilkost a lublini bíróság. A lublini kerületi bíróság a napokban vont felelősségre Josef Bronysz antiszemita terroristát, aki részt vett Chaim Szyborszki hatvanéves zsidó tanító meggyilkolásában. A többi bűnösöket nem sikerült elfogni. A tárgyaláson a tanúk jelentkeztek és azt vallották, hogy az öreg zsidó tanító provokálta a nemzeti demokraták egyik csoportját. A bíróság Bronysz bizonyítékok hiányában felmentette. A megölt tanító özvegyének kártérítési keresetét elutasította a bíróság és dacára annak, hogy szegénységi bizonyítványt mutatott fel, a perköltségek elengedésére irányuló kérését is elutasították.

— Meghíusult vérvád. Zdunzska-Vola városka zsidó lakossága rettenetes napokat élt át néhány nappal ezelőtt, amikor három keresztény gyermek holttestét találták meg egy homokgödörben. Az antiszemita agitátorok a város és a környék keresztény lakosságát a zsidók ellen lázították, mondván hogy a három kisfiú zsidó rituális gyilkosság áldozata. Varsóból és Lódzból bizottság érkezett a helyszínre, mely megállapította, hogy a három kisfiút játék közben lepte el a homok a gödörben és fulladás következtében haltak meg. A megerősített kar hatalomnak sikerült megfékeznie a felizgató tömeget és elhárítani a kilengéseket, amelyeknek rendkívül súlyos következményei lettek volna.

— A hamburgi zsidó vajkereskedő büne Hamburgból jelentik: Több zsidó kereskedőt ötven márka pénzbírságra ítéltek ennek le nem fizetése esetén tíz napi elzárásra ítélték, mert belföldi vajcsomagokra, amelyekben a sport-jelvényeken kívül csak a készítő és eladó neve szerepelhet, ezeken kívül még rányomták héberül, hogy a vaj kóser és a hamburgi főrabbinátus hecsherével van ellátva. A hatóságok ezért elrendelték az összes ilyen vajcsomagok elkobzását, majd a kereskedőket is büntetéssel sújtották.

— Ellanyhult Olaszországban az antiszemizmus. Róma. Néhány olasz újság, az utóbbi időben erős zsidóellenes kampányt folytatott, azonban az utóbbi időben ellanyhult ez a zsidóellenesség. Néhány különösen temperamentumos hirdetőjét ennek a mozgalomnak, ugylátszik kellő helyről figyelmeztették, hogy céltalan és hátrányos zsidóellenes hangok hallatása. A „Marc Aurelio” című olasz vicclap, amely erősen antiszemita izű karrikatúrákat közölt, a következő nyilatkozatot adta le: „Olasz zsidóság köréből tiltakozásokat kaptunk azzal kapcsolatban hogy bizonyos karrikatúrákat közöltünk. Kijelentjük, hogy ezek nem irányultak az olasz zsidóság ellen, mert ismerjük az olasz zsidóság páratlan hazaszeretetét. Inkább a cionisták ellen írtunk, akik a szabadkőműveseknek, a demokráciának és a bosevizmusnak barátai, és ártnak hazánknak.” — Furcsa és sántító ez a nyilatkozat. A karrikatúrákra nem volt írva, hogy „cionisták” hanem zsidók voltak. Azt is je kell szögezzük hogy a cionisták sohasem voltak olaszellenesek, inkább ellenkezőjét lehet mondani. Különben is a békés politika az, amelyet a cionisták Palesztina érdekében a leghelyesebbnek tartanak.

— A jugoszláv hatóságok ellenállása dacára is továbbfolyik a náci agitációja a szerb lakosság körében. Belgrád. A napokban mutatták be Zágrábban a Keren Hajszod legújabb Palesztina filmjét, amely az „Igéret földje” címmel járja be nagy sikerrel az egész világot. A zágrábi bemutató előadás után, amelyen a polgári és katonai hatóságok is résztvettek és nagy elismeréssel nyilatkoztak a filmről a jugoszláv rendőrség váratlanul és meglepetésszerűen betiltotta a film további előadását Jugoszláviában. Dacára annak, hogy felelős jugoszláv körökben államellenesnek tekintik a náci propagandát és harcolnak az ellen, ez a propaganda azonban tovább terjed. A náci szövegben, irásban és képekben szitják a zsidógyűlöletet a lakosság körében és ezen az úton akarnak beférkőzni Jugoszláviába. Legutóbb — mint megírtuk — a nagy lindai sváb német kulturszövetség heységét pecsételte le az államrendőrség és feloszlatta a szövetséget. Hasonlóképpen feloszlatták az újvidéki német kulturszövetséget is nemzetj szocialista propaganda munkája miatt.

Az erdélyi zsidóság legkedveltebb találkozóhelye Bucurestiben
KATZ orth. kóser restaurant
Bucuresti, str. Carol 32. I. emelet

Látogatás Niemerower főrabbinál

„Még a hitetlenek is elismerhetik, hogy csoda mentette meg az életemet”...

— mondotta Niemerower főrabbi

Egyszerűen berendezett nagyon tiszt polgári lakásban lakik dr. NIEMEROWER bucuresti-i főrabbi-szenátor, akinek szemelye az ellene elkövetett és az egész világsajtót bejárt sajnálatos és megrázó merénylet óta változatlanul az érdeklődés előterében áll.

Alighogy beléptünk a főrabbi lakásába dr. Niemerowerné kedvesen fogad és a szalonba vezet, ahol vendégei között ült karoszekében az ősz főpap. Szívesen veszi, hogy egészségi állapota iránt érdeklődünk.

— Valóban úgy történt, amint megírták az újságok — szólt a kiheverhetetlen emlékeitől, de még inkább a véget nem érő részvétlátogatásoktól kimerültnek látszó díszes főpap — vagyis éppen istentiszteletre készültem az imaházba, hát amint kijlétem lakásom ajtaján és egy mellékküccába fordultam, szinte sortűzszerű lövéseket hallék a hátam mögött. Kiáltások, cödület verődik össze és jómagam nem is sejtettem, hogy a váratlan revolvertűz golyói az én szívemnek voltak szánva. A másik pjanatban, amikor ráeszméltem, hogy a golyók egyike éppen szívem táján, kaftánom seiyembelésében akadtt meg, bizony én is össze szedtem magam és a lövések zajára összesödült tömeggel együtt a menekülő gyilkos után irambtam, akít egy bátor soffór hamarosan el is fogott.

Amint észreveszi, hogy élesen figyelünk előadására: az imént még derűsen beszélő főrabbit nyugtalanság fogja el.

— De különben nem mondhatok semmit. Az itteni újságíróknak sem akartam nyilatkozni. Egy ismerősöm hazakísért és csak ide haza jöttem rá, hogy nagyon kevésen múlt a megmenekülésem...

Szinte megrendül amikor így folytatja: — Elhiszem, hogy Isten csodálatos akaratára mentett meg csupán a haláltól... De annyit még a hitetlenek is elismerhetnek, hogy csodával határos véletlen mentette meg az életemet.

A modern bérpalota szalonjában kontrasztiként hatnak az ódon portrék. A főpap asztalán hatalmas halom távirat fekszik. Megjegyezzük hát, hogy a merénylet hár nemcsak az ország közvéleménye, hanem a külföld is megdöbbenéssel fogadta.

Végül ezt mondja:

— Téliórával a történetek után hivatalos formában táviratozták le az egész világnak, hogy a bucuresti főrabbi ellen merényletet követtek el. S. I.

— Josef Schmiedt koncertjét betiltották Berliinben. Berlin. Josef Schmiedt, a nálunk is jólismert zsidó énekes és Chajele Grober, a Zsidó Kulturszövetség felkérésére koncerteket akartak adni, az ugynevezett „gettókonzertek” keretében, amelyekben kizárólag csak zsidók vehettek volna részt. Ennek dacára a kormány betiltotta vendégszerelésüket.

— Megkönnyítették a bevándorlást Paraguayba. A HIAS közlése szerint Paraguay délamériki köztársaság kormánya nyithatja a bevándorlási rendelkezéseket és engedélyezte azon zsidók bevándorlását, akik ötven aranypezőt tudnak felmutatni. Eddig csak mezőgazdászokat engedtek be az országba. A kormány most belátta, hogy az ország kereskedelme és ipara nem elég fejlett és szüksége van külföldi elemekre az országban, hogy produktív munkát végezzenek a gazdasági élet különböző ágaiban. Különösen ácsokra, cipészekre, szabókra és hasonló szakmunkásokra van szükség Paraguayban. Ezek az emberek kis műhelyeket létesítenek és azok révén biztosíthatják egzisztenciájukat.

— Még egy német náci propagandistát utasítottak ki Svédországból. Stockholm. A svéd kormány nemrég kiutasította Svédországból Barthels német alattvalót, a Svédországban lakó német náci vezérét. Most kiutasították még egy Neubert nevű német állampolgárt, akinek megbízatása volt a német téli segélyakció javára gyűjteni Svédországban és egy Schneider nevű egyént, aki Barthelsnek volt a munkatársa.

— Két zsidó képviselő a görög parlamentben. Szalonikiből jelentik: Mint ismeretes az összes politikai pártok, kivéve a fasistákat, felvettek listáikra zsidó jelöltet a legutóbbi parlamenti választásokon. A néppárt listáján Tchenio zsidó jelöltet választották meg. — Hasonlóképpen a venizejista Aaron Sejaky is bejutott a parlamentbe.

— Princess-fűző, csipőszorító, melltaró, gyógyhaskötő, kényelmes modern szabású szolid árban készül Fuchs Mancsi fűzőszalonban. Piata M. Viteazul 11-a. Ullmann-palota.

— 2500 zsidó lélek áll a teljes megsemmisülés előtt egy lengyel városkában. — Varsó. A lengyelországi zsidó kiskereskedők közötti szövetsége Pszytik hétszáz zsidó családja nevében átiratot nyújtott át a Zsidó Távirati Irodának, amelyben rámatatnak arra, hogy a város egész zsidó közönsége mintegy 2500 lélek, a végző összecmlás előtt áll. A zsidó lakosság hónapok óta a legrettegetesebb terror alatt szenved, a zsidó üzletek és műhelyek előtt a nemzeti demokráciák bojkottirásai állanak és megakadályozzák a parasztokat, hogy vásároljanak zsidóknál. A zsidó lakosság intervenciói a hatóságoknál mindaddig semmilyen eredményre nem vezettek. A bojkottigényeket és terroristákat senki sem gátolja munkájukban.

— Több millió magánvagyonnal rendelkező, 27 éves előkelő társadalmi állású diplomás mérnök, nagyjövedelmű műszaki vállalat tulajdonosa, beszél román, magyar, német és francia nyelven, hozzáillő intelligens, megfelelő hozománnyal rendelkező urilány imeretségét keresi házasság céljából. Megkeresések pontos címmel, fényképpel és hozomány megjelölésével lapunk kiadóhivatalának címére küldendők. A legteljesebb diszkréciónal biztosítva. Válaszbélyeg küldendő.

— Kanadában nincs hely német zsidók számára. A londoni „Morning Post” jelenti Ottavából (Kanada), hogy nagy mértékű bevándorlást nem engedélyez a kanadai kormány német zsidók számára, mivel az új baloldali kormányzat nem akar változtatni az eddigi bevándorlási politikán. Most még csak angol alattvalók vándorolhatnak be minden akadály nélkül Kanadába. Más országbeli bevándorlók csak a kormány különleges engedélyével szállhatnak partra. Külön kivételt képeznek olyan bevándorlók, akik 1000 dollárt tudnak felmutatni és kötelezik magukat arra, hogy csak mezőgazdasági tevékenységet fognak kifejtteni.

Sperber Dávid brasovi főrabbi Palesztinába utazott. Az elmúlt héten a kasovi (Lengyelország) főrabbi kíséretében Constanzában ült hajóra a brasovi főrabbi, hogy meg látogassa a Szentföldet. Érdekes, hogy a lengyel társaság tulajdonát képező „Polonia” hajó parancsnoka tekintettel a főrabbi személyére, azok alacsonyabb osztályra szótó jegyét, egy jobb osztályú jegyre cserélte át minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül.

Megérkezett Romániába és kapható

a 20 000 szavas, teljes

MANHEIM-GROSZ

féle

héber - magyar

gyakorlati kézisztár

Nyelvtannal és számos gyakorlati újítással. — Ara díszes egész vászon kötésben, finom ímmentes papíron 330 lei. — Ugyanaz fűzve simított nyomó papíron 200 lei.

Kapható és megrendelhető minden nagyobb könyvkereskedésben. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség timisoarai központjában, MANHEIM MOR Debreczen, (Kákos Jenő u. 6.) és a kiadóhivatalban.

A ruzsini rebbe csodálatos ezüst asztalkája

A nagy rabbidinasztia egyik tagja beszél az ősök bámulatos gazdagságáról, jámborságáról s emberi nagyságáról

Nem messze Cernauti-től fekszik Sadagóra városa, amely a háború előtt a híres csodarábbi-dinasztia székhelye volt.

Vijágszerte ismerték a Friedmann-családot, amelynek egykori háború előtti pompás palotája most már csak romhajmaz.

Ebben a városban alusszák álmukat a vijág első csodarábbi dinasztiajának ősai és megalapítója aki az oroszországi Ruzhin községből származott, amely a kievi kormányzásban fekszik. Ezt a férfit, a tanult embert és csodatévót a legendák koszu ruja övezi. Aránylag fiatalon halt meg, mindössze 52 évig élt.

A ruzhini — mert ezen a néven volt világszerte ismeretes — olyan életmódot folytatott, mint egy vezekló. Mégis

mesés ezüst-kincsei voltak, amelyeket utódai örököjték.

Működése idején közismert volt róla hogy

ezüst-asztal mellett ülve fogadta az audjencián jelentkezőket, akik apró papirdarabokra héber nyelven írták a kívánásaikat.

Halála után ez az asztal nyomtalanul eltűnt. Most, majdnem kilencven év múlva, megfordított ennek a legendászerű hagyatéki tárgynak a titka. Nem lehetett volna még ekkor sem az asztal létezéséről tudomást szerezni, ha a szükség nem eredményezi a törvényes fórum közbelépését.

1927 augusztusában ugyanis Cernautiban meghalt Friedmann Sámson csodarábbi, a híres „ruzhini“ ükunokája. Hat kiskorú árva maradt utána. A bíróság törvényes gyámot rendelt ki részükre. Ez a gyám ugy az ezüst asztalt, mint sok egyéb ezüsthalmot, ami az elhunyt rabbi birtokában volt magához vette megőrzés végett. Mithogy az örökösök egyrésze már elérte a nagykorúságot, előallojt annak szükségessége, hogy az értékes hagyatéket felosszák közöttük.

Hogy közelebbi részleteket megtudjunk a szenzációs örökösödési ügyben egy kompetens személyiséghez fordultunk, a ruzsiner legöregebb dédunokájához, aki Cernautiban lakik és házában fogadott, a következőket mondotta az ezüst asztalról:

ELZÁRT EZÜSTTÁRGYAK

— Nem tudom, vajjon a „ruzhini“ ajándékba kapta, vagy pedig magával hozta-e orosz hazájából? Csak annyit tudok, hogy súlya tizenhat kiló, tiszta ezüst és csavarok tartják össze. Szükség esetén szét lehet szedni és össze lehet rakni. Valamennyi ezüst-tárgy: ezüst evőeszközök, dohányszelencék, gyertyatartók, poharak az ajándékozó héber nyelvű felirataival, egy aj-wieni ezüstlámpa, el van jól zárva. Az ezüst asztal négyszögletű. A lapja négy ezüst lábön nyugszik. Ez az asztal számunkra szent szimbólumot jelent. — Hiszen a „ruzhini“ egész életén keresztül mellette ülve végezte magasztos feladatát. A dinasztia megalapítójának csodálatos életéről ezeket mondotta a rabbi:

FEJEDELMI UDVARTARTÁS — ASZKÉTA ÉLET

— Hat éves korában elvesztette az apját, aki szintén igen tanult férfiú volt gondos nevelésben részesítette. Még abban az évben, mint ahogy akkoriban szokás volt, jegyet váltott a „berdisevi“ rebbe hasonlókorú lányával. — Amikor a fiú már felnőtt, elterjedt a híre, hogy kiváló tudós és csodatévó. Hívei ugy zarándokoltak hozzá, mint egy szenthez. A ruzhini rabbi-rezidenciában előkező volt a stílus. Noha az udvartartás fejedelmien fényűző volt,

maga a rabbi aszkéta életet élt és lemondott a világ gyönyörűségeiről.

LÉLKETLEN DENUNCIÁLÁS — KIEVI BÖRTÖN

— Szomorú epizód a „ruzhini“ életében, amikor 1835-ben, Oroszországban letartóztatták, mert azzal vádolták, hogy úgy tekint magat, mint hívei királyát. Allítólag maga a cár adott parancsot internálására, mert a rabbi ezüstszékén olyan felírás volt amelyből arra lehetett következtetni, hogy őt királynak tekintették. Tizenöt hónapig raboskodott a kievi börtönben, ahová leketlen denunciaciók jutatták. Szabadon bocsátása után otthagyta Oroszországot és Ausztriába költözött. Az akkori bécsi főrabbi dr. Mannheimer járt közbe Metternich kancellárnál, aki megengedte, hogy a „ruzhini“ rebbe letelepedjék Ausztriában. Itt aztán felvette a Friedmann nevet. Később aztán a bukovinai Sadagórában ütötte fe rezidenciáját, amellyel a jelentéktelen városka világhírnévre tett szert. Az utódai között öröklődött a „csoda-rabbi“-ság.

Hat fia közül az egyik a híres „csortkovi“, volt akinek fia Israel Friedmann két évvel ezelőtt hunyt el Wienben.

I. G.

A természetefes arcszini csodálják és irigyelik!

Ön is szeret lehet harmatos, leányos, hibamentes arc bõrre egyszerű módon. Ez a módszer eddig már sokezer nõnek szerente meg

a friss, hamvas arc bõr bájosságát

Szabály: Estékhént mossa arcát a LETON szappan krémszerű habjával. E gyengéden ható krémeket habot hagyja arcán néhány másodpercig. Utána öblítse le bő melegvízzel, majd közvetlenül hidegvízzel. Ez az egész! Másnap reggel friss, bársonyosan üde arc fogja a tükörben mosolyogva üdvözölni.

Ezen módon kezelve az arc bõrét, többet ér, mint bármilyen kúra, különösen, ha este lefekvés előtt alkalmazza. — A LETON szappan hatását nagyszerűen fokozza az eredeti LETON arctéj, LETON puder és LETON arccrème.

Kapható 22 leírt minden gyógyszerárban, drogeriában és állatszertárban, valamint a főraktárban Pariseria Royal Oradea Saspassage

Németország!

A németek kiderítették, hogy külön német fizika is létezik

Lenard Nobel-díjas német professzor új találmánnyal gazdagítja a tudományt. Mi laikusok azt hittük tddig, hogy fizika csak egyféle létezik és az érvényes a világ minden részében és annak szelleme, tetelei képzelet és haszna, mindenütt csak egyféle lehet. De Lenárd professzor ur mást talált ki. Neki nem kell Archimedes, nem kell Newton, Gay Lussac és Gallilei, neki nem kell főképpen Einstein, hanem csak az amit az a bizonyos felsőbbrendű árja-faj termel ki magából.

Epen most kutatják annak okát, hogy 1935-ben 75.000 emberrel több halt meg Németországban, amint amennyi rendes körülmények között a statisztika adatai szerint meg kellett volna haljon. Külföldi orvos szaklapok megírják, hogy ennek oka az, hogy propaganda folyik Németországban, az orvos tudomány ellen. Zsidósnak mondják az injekcióval való gyógyítást és arra akarják nevelni a laikusok a néptömegeket, hogy leszokjanak a gyógymódokról.

Most a fizikában kezdik ezt az örületet. Egy Nóbeldíjas tudós adja oda magát ennek az örületnek és gleichschaltolni akarja a fizikát is. Így meg kell, hogy barátokozunk azzal a gondolattal is, hogy a relativitás elmélete érvénytelen lesz Németországban, s aki ezt vallja, „faj tudomány gyalázását követ el“. Szerencsére Newton árja volt, tehát a gravitációs ejméletet nem kell elvetni magunktól, de Gallilei, aki kimondta, hogy „mégis mozog a föld“ már nem volt északi. — És valószínűleg mégis mozog a föld, igen mozog a föld és szabályosan kering pályája körül, csak a német határnál áll meg csökönnyösen, mert ott visszafelé akarják fordítani az egészet. Egy örült világ van arrafelé, amelynek örületében, bizonyos szempontból,

„rendszer“ is van. Mert nemcsak a kirakatok viaszbabu-nak arcát vizsgálják felül árja szempontból nemcsak az uccasepróknak kell három generációra visszamenőleg, nemcsak teuton ősöket kimutatni, most már kiderítik — méghozzá egy hírneves fizikus is — hogy létezik egy külön német fizika is, mely ellentétben van a „zsidó fizikával“. A zsidó fizika destruktív és elvetendő, viszont a német fizika az, amely fel fog épülni Lenard professzor elvei alapján, lesz az igazi destruktív fizika.

Csak egy a vigasztaló: hogy hogyan fognak nevetni ezen órákig azok az emberek, akik száz év múlva fognak élni ezen a földön. Hahotázni fognak, igen nevetni fognak azon, amin mi, mostani szerencsétlen generáció, csak sirunk és csak sirhatunk.

MAIBAUM RABBIT SZABADLABRA HELYEZTEK

Berlin. A Gestapo december 18-án letartóztatta Ignátz Maibaum rabbit, Frankfurt am Oderben, állítólagos „államgyalázás“ címen, amelyet egy nyolc tagból álló „gyülekezet“ előtt tett. Mivel semmi terhelőt nem találtak, január 21-én szabadon bocsájtották és nem is indítanak eljárást ellene.

Mannheimben, a vasnagykereskedés, amely Friedmann és Häusler cégé volt, árja tulajdonosa ment át. Ugyancsak árják lettek tulajdonosai a Heidelbergben negyven éve fennálló Gebr. Rotschild textilüzletnek is. Böheimmer nagy költőni harsányüzlet is árja tulajdonos kezébe került.

Beuthen. A beutheni hítközségben választások voltak, amelyen megegyeztek a pártok, hogy fele-fele arányban lesznek zsidó néppártiak és cionisták. Az elnök marad aki eddig volt és vités esetben az ő szava lesz döntő.

PALESZTINA

A TEL-AVIVI VÁROSI TANÁCS ÖSZSZETÉTELE. Tel-Aviv. Egy teljes hónapig húzódó tárgyalások után sikerült megteremteni az új telavivi városi tanácsban az együttműködés alapját a két vezető párt: a polgári jobboldal és a munkáspárt között. A munkáspárt minimális elvi program elfogadását követelte az együttműködés alapjaként, ezt azonban később el kellett ejtenie. Nagy nézeteltérések merültek fel a két alpolgármester megválasztása kérdésében is. míg Dizengoff a maga személyes közbelépésével döntötte el a kérdést olyképpen, hogy Rokesch jobboldali polgárit és Dov Hos munkáspártit nevezte ki alpolgármestereknek. Annál nagyobb nehézséget okozott a reszortok elosztása a két vezető párt között. A polgári jobboldal, mely eddig egyeduralma alatt tartotta a városi közigazgatást, míg a munkáspárt tisztán ellenzéki szerepet töltött be, minden erejével küzdött azért, hogy régi pozícióit megtartsa és minél minimálisabb szerepet engedjen át a baloldálnak. Végül Dizengoff közvetítésével mégis létrejött egy módus vivendi, melynek értelmében: a pénzügyi, csatornázási, világítási, és vízművek reszortja a polgári blokknak, míg a műszaki egészségügyi szociális reszort és kulturbizottság vezetése a baloldálnak jutott. A jobboldal ezenkívül egy másik fontos pozíciót is biztosított magának a nevelésügyi reszort átvételét, de ide a munkáspárt is delegálja a maga biztosát. Ezzel létrejött a belső koalíció a tanácsban, ami biztosítja a rendes ügymenetet és együttműködést.

MERÉNYLETET KÖVETEK EL JERUZSÁLEMBEN EGY ZSIDO UGYVED ELLEN. Dr Mordechaj Eliás, közismert jeruzsálemi ügyvédet a város centrumában, a Becleruccában két európai ölőzetű ismeretlen egyén támadta meg és késszurásokkal súlyosan megsebesítette. A merénylők tettségüket követése után elmenekültek. Dr Eliást a Hadassá kórházba szállították, életveszélyes állapotban. A rendőrség nyomban megindította a vizsgálatot a tettesek felderítésére. Kiszivárgott hírek szerint állítólag zsidók követték el a merényletet, de annak nincs politikai jellege, hanem személyi bosszú volt. A lakosság körében ilyen formán is nagy izgalmat váltott ki az eset. Dr Mordechaj Elias közismert alakja a jeruzsálemi közéletnek. Különösen arról nevezetes, hogy 1930-ban, mint a zsidó ügyvédje vett részt a nemzetközi Szenfal-bizottságban. Tagja a palesztinai jogtudományi tanácsnak, amely a kiadott törvények gyakorlati hatásait tanulmányozza. Legújabb jelentés szerint dr Eliás állapota javult.

FEGYVERCSEMPESZÉSI HIREKKEL AKARJAK A PALESZTINAI ARABSÁGOT IZGATNI. Jaffa. Arab körökben mindjobban tartja magát a hír, hogy egy kémiai cikket gyártó cég részére küldött nyersanyag hordókban fegyvereket csempészték be az országba. A kormány a legerélyesebben megcáfolja ezeket a híreket és teljesen alapatlannak minősíti. Ugy vélik, hogy extrémista arab körök terjesztik a hírt, hogy ezzel izgassák az arab közvéleményt.

JAFFABAN a múlt év decemberében arab társaság alakult citrus gyümölcsök exportálása céljából.

ILLECÁLIS SIRIAI ARAB BEVÁNDORLOKAT UTASÍTOTTAK KI PALESZTINÁBOL. Az elmúlt hónapban hatvan illecális arab bevándorlót küldtek vissza Szíriába, akik az északkeleti határnál jöttek az országba. Rospinahba két tisztviselőt küldtek, hogy támogatassák a határőrséget az illecális bevándorlók felkutatásában.

APRO HIREK AZ ÉPÜLŐ SZFNT-FÖLDRŐL. A „Palestine Gazette“ közli, hogy a Levante vásár mezőgazdasági osztályának megszervezésével M. T. Dawet bizza meg, egy különleges komité közreműködésével, amelynek feladata lesz a vásár mezőgazdasági kiállításának impozáns reprezentációjáról gondoskodni. — Az egy hónappal ezelőtt Németországból bevándorolt 23 éves Mendel Nagel Rison le Cion mellett egy kőbányában halálos kimenetelű baleset érte. — A jaffai kerületi bíróság négy pénzhamisítót, kiket nemrégiben fogtak el, négy-évi fogságra ítélte. — Dawid Wardi és Chawa Joalit héber színészek, Tel-Avivban színészeti főiskolát létesítettek, amely Chajison (szinjatszás) név alatt fog működni. Az új iskola célja, színészek nevelése a palesztinai színpadokra, másrészt dramaturgiai instruktorokat kiképezni a diaszporabeli országok részére. — A Tel-avivi aggok háza most ünnepelte, egyik apoltjának százszázados születésnapját. — Január hó 23-án Achad Haam sirjánál halálának kilencedik évfordulója alkalmából emlékülnevet tartottak. A tradíciók szerint nem tartottak beszédet, hanem néma tisztelegéssel áldoztak a nagy zsidó filozófus emlékének. — A palesztinai Bnei Brit nagypáholy új páholyt alapított, amelyet Chaim Nachman Bialik nevére fogtak elnevezni. — A Haifában lakó 80 esztendőes Zeew Neiman kijelentette, hogy az ó-egyiptomi balzsamozás titkát felfedezte. Most a jeruzsálemi egyetem kémikusai felülvizsgálják a felfedezés hejyességét. — A Keren Hajjesod az 5696 év első három hónapján 63.000 font bevételt mutat fel, 6000 fonttal többet, mint amennyit a jüzerni kongresszuson erre az időre előirányoztak. — Az amerikai Brit Ábrahám páholy elhatározta, hogy a Nemzeti Alap földjén, egy német és lengyel zsidó emigránsok részére létesítendő kolóniát állít fel, saját költségére. — A Sachs-féle selyemáru gyár amelynek telepe Ramat Gan-ban van, újból megkezdte üzemét, mert a vámvédelmi rendelet életbe lépett. — A fönícia üveggyár Haifa bay-ban robbantási munkálatokat végez, a haifai kikötőmunkálatokkal kapcsolatban. — Rövidesen, egy szíriai-palesztinai kereskedelmi kamarát szándékoznak felállítani. — Februárban összeül az a bizottság, amelyet a cionista executive küldött ki, Teodor Herzl hemvainak átszállítása érdekében, Dr. Michael Ringel vezetésével. — A palesztinai kormány hivatalosan közli, hogy 1935 november 30-án 6.155.000 font büdzséfőösslege van (Hatmilliárdegyszázötven millió lei) — II. Péter jugoszláv király a III. osztályú Száva renddel tüntette ki Meir Dizengoffot, Tel-Aviv polgármesterét. — Mejtul'aból jelentik, hogy ott 60 arabot fogtak el, akik illegális úton kerültek az országba és ezért visszaküldték őket Szíriába. — A jeruzsálemi városi tanács nyilatkozatot adott ki, amely szerint főzési célokra előállítandó gázgyártás céljaira kiad koncessziókat, de világítási célokra nem használhatják. Három pénzcsoport szándékozik a gyártással foglalkozni. — A jeruzsálemi hitközség, egy nagy közös tanácsot alakított, amelyben minden árnyalat képviselve van. Ez a tanács az összes rituális és templomi kérdésekben lesz hivatott dönteni.

PAGET JOHN BURKE angol bírót a tel-avivi bíróság elnökévé nevezték ki.

KFAR TABOR KOLONIA MELLETT, egy 28 év óta zsidó tulajdonú képező területen arabok telepedtek le és megkezdtek a föld felszántását. A rendőrséget értesítették az esetről, amely rögtön intézkedett, hogy a munkálatokat hagyják abba és megkezdtek az ügy bevizsgálását.

ARAB POLITIKAI SZTRAJK. A jeruzsálemi arabok február 1-re általános sztrájkot proklamáltak, hogy ezzel a szíriai francia politika ellen protestáljanak és hogy kifejezést adjanak a szíriai nacionalisták iránti szimpátiájuknak.

ÚJ REPÜLŐALLOMÁST LÉTESÍTENEK A kormány büdzsé terhére elhatározták, 20.000 font költséggel egy polgári repülőállomás létesítését, amelyet Ludd és Haifa között állítanak fel.

A PALESZTINAI RÁDIO. A palesztinai kormány még mindig keres egy arabul beszélő szpikert a palesztinai rádió részére. Olyan muzulmán keresnek, aki ismerős a Korán törvényeivel és ismeri a muzulmán vallási kérdéseket, és egy ilyen jelöltet nehéz találni.

GYÜMÖLCSNEDVEK EXPORTJA SVÉDORSZÁG SZÁMÁRA. Az „Asis“ nevű palesztinai narancslé gyár, már a második rendelést szállítja le a svéd királyi udvar számára. Az első rendelés, a svéd trónörökös látogatása után egy esztendővel érkezett be a gyárba.

ARAB SZERVEZKEDÉS A ZSIDO MUNKA ELLEN. A főmufti lapja az „Al Ljva“ szerint elhatározták az arabok, hogy öröket fognak felállítani, annak ellenőrzésére, hogy a zsidó munkások részvétele a munkákban, igen erős mértékben erősödött. Ezért határozzák el, hogy kordont állítanak fel, annak ellenőrzésére, hogy a kormány ez a „Histadrut“ közötti megállapodás értelmében dolgoztató zsidó munkások, mily mértékben lesznek igénybevéve.

MI A KÜLÖMBSEG EGY ZSIDO KOLONIA ES EGY ARAB FALU KÖZÖTT. A mufti lapja, az „Al Ljva“ legutóbbi számában egy cikket közöl, amelynek tartalma az, hogy mi a különbség egy arab falu és egy zsidó kolónia között. Minden zsidó kolónián — írja az arab lap — van egy ház, ahol a kolonisták összejönnek és ahol szociális és kulturális életet élnek. Az arab faluban van egy mosé, amely kizárólag vallási szükségleteket elégít ki. A zsidó kolónián mintaszerűek az iskolák, viszont az arab falvakban alig van iskola, mert az arab intelligencia nem gondoskodik az iskolákról. Az arab iskolák elhanyagoltak, az arab tanítók minden kedv nélkül dolgoznak. Az arab falvakban állandóan vannak veszekedések, az arab sajtó naponként hozza a verekedésekről és a gyilkosságokról szóló híreket. Viszont a zsidó kolóniákon mindenkor nyugalom és béke honol. A zsidó kolóniákon tisztaság van, az arab falvakban pedig piszok. A lap mindezekből arra következtet, hogy a kormányzat elhanyagolja az arab falvakat, de az arab intelligencia is hibás ebben. (Megjegyezzük, hogy a palesztinai kormány sokkal többet áldoz az arab falvakra, az arabok szociális és egyéb szükségleteire, mint a zsidókra. Viszont a zsidók mindent társadalmi úton gyűjtenek, amihez az araboknak nincs értékük. A szerk. megjegyzése.)

A JERUZSÁLEMI ÜZLETTULAJDONOSOK általános tün'ető sztrájkra készülnek, améért a kormány nem ad ki rendeletet, amely nek értelmében nem szabad majd emelni az üzletbéréket. Egy delegációt is kiküldöttek a főkormányzóhoz.

A ZSIDO KOLONISTAK ES BEDUINOK KÖZÖTT FELMERULT KONFLIKTUS, amely a Wadi Chavarit-terület miatt tört ki, békés megegyezéssel véget ért. A Zsidó Nemzeti Alap egy 250 dunamnyi terület másutt engedett át a beduinoknak. A megegyezés örömeire ünnepi bankett volt, amelyen zsidók, arabok és angolok vettek részt.

KÖZÉLET

Az oradeai Nösé-Mizrachi tisztújító közgyűlése. Az oradeai Nösé-Mizrachi impozáns keretek között tartotta meg első közgyűlését Beck Lébné vezetésével. Rosenberg Józsefné titkári jelentése után Eisenberger Bernátné a pénzügyi jelentést terjeszti elő. Majd London Böske, az előkészítő bizottság nevében, a következő vezetőséget javasolja: Elnök: Friedmanné, Goldstein Judith, alelnök: Radó Menyhértiné, Eisenberger Bernátné, Keszenbaum Juliska, pénztáros Kirschenbaum Mórné és Salamon Józsefné, elnök: Rosenberg Józsefné, Guttman Chaimné, jegyző: London Böske házsnagy: Holzer Lajosné, Gan-Jeladim bizottság elnöke: London Lajosné, Klein Mórné, alelnök: Schmiedmayer Leoné, Kulturbizottság elnök: Just Mosené, alelnök: dr. Mendel Józsefné, Vigalmi bizottsági alelnök: Leöb Hermanné, Rosenberg Hermanné, KKL bizottság elnök: Beck Lébné K. K. biztos Fein Samuné. Ezenkívül a fenti bizottságok elnökségi tagjait és 46 tagu választmányt. A közgyűlés egyhangulag megválasztotta az előterjesztett névsort. — Majd Friedmanné Goldstein Judith veszi át az elnöklést, akit meleg ünneplésben részesítenek.

Az újonnan megválasztott vezetőséget legelőször is dr. Markovits Ignátné a WIZO elnöknője köszöntötte fel. — Dr. Pogány György főtitkár a Za. N. Sz. nevében, Keszenbaum Miksa elnök a Mizrachi nevében, Mittelmann Jakab orsz. elnök a Mizrachi központ üdvözlését hozta. Dr. Székely Mózes a K. K. L. és K. H. nevében, végül Just Mose a Zeiré Mizrachi nevében tartott temperamentumos beszédet. — Friedmanné Arminné elnök nyílv programbeszédét héberül kezdte. Csodálkozásának ad kifejezést, hogy ennyi gyönyörű és tartalmas beszéd alatt nem hangzott el az új héber szó: A Nösé Mizrachi gazdag munkaprogramjának legfontosabb része egy héber ovoda felállítása, amit oly régen nélkülöz a város vallásos zsidósága. Sorozatos kulturelőadások és teadélutánokon keresztül kívánja a Nösé-Mizrachi az ereci munkát vallásosabb alapokra helyezni. Utána Ráth Efraim palesztinai tanácsalatairól tartott érdekesítő előadást. A közgyűlés emelkedett hangulatban ért véget.

Razolgyárosok,
drogueristák figyelmébe!
1. osztályú erős **fehér Barium-Sulfid**
olcsón kapható

MOARA ELIZABETA

Sesq a culori de pământ, creta de munte și lut special pt. zgrăvii.

OSORHEIU (jud. Bihor.) — Tel. Oradea 2-22.

Az oradeai nyug. szertartású izr. hitközség fiúárva-háza javára dr. Fleischer György és neje néhai Fleischer Miksáné halála alkalmából koszoru megváltásként 100 Kallai László néhai dr. Réti Ignác halála alkalmából koszoru megváltásként 100 lejt adományoztak. Természetbeni adományokat küldtek: F. B.-né, Kallós Hugó, Klein Izi dorné, Komlós Aladárné, Grünstein Béla, Kovács László Lenkepuszta, özv. Velvart Lipótné özv. Fodor Ignácné, Galambos Péter és Pál. — Az aggókháza javára dr. Fleischer és neje néhai Fleischer Miksáné halála alkalmából koszorumegváltásként 100, özv. Weisz Mihályné-Lankás néhai férje halála alkalmából 100 lejt adományoztak. Természetbeni adományt küldtek: Huszár Adolf, László Mártonné, György Józsefné, Beck Ignác, Stern Soma, Kallós Hugó, Grünstein cég, amely szíves adományokért hálás köszönetet mond a jótékony intézmények vezetésére.

Fűző, melltartó

Fuchs Mancsi fűzőszalonjában

Oradea, Piața Mihai Viteazul 11-a (Ullmann palota)

Elegáns őszi és téli

szövetkülönlegességeim
kabátokban és öltönyökben megérkeztek

HACKMAYER uriszabóság ORADEA
P. Reg. Maria 3.

Kelmefestést

Női ruhák, férfi öltönyök, trencskotók, átmeneti kabátok vegyi tisztítását szépen és olcsón vállalja

BORGOS

Színház oldal, Bazár-épület

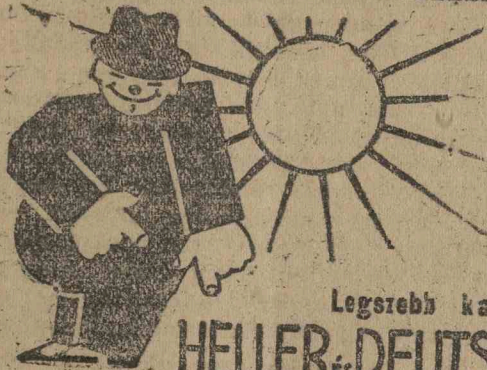
Fiókielvitel: Str. Alexandrii Colțul Millerandului.

Szegfű Mocsáry

cég vezetője
Oradea, Irógép Vállalat
Bulev. Regele Ferdinand 11. Telefon 693.

Új és használt irógépek,
Portable irógépek.

Irógép kölcsönzés

Legjobb kalapok

HELLER & DEUTSCH

kalapgyár lerakatában,
Nicolae Iorga 21.

Kalapok tisztítását, vasalását és festését vállaljuk

Nagy szövet

vásár szezon utáni hallatlan olcsó árakban — Kiváló minőségek!

Nagy választék!

Különleges exclusiv minták!
Tekintse meg kirakatainkat!

Kavas és Grünfeld

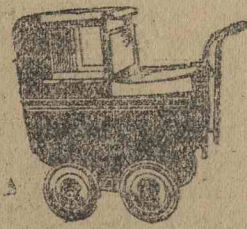
posztóáruház
Oradea, Piața Regi Maria 1. (Kishidő)

Dacára a nagy ár-emelkedésnek

szőrmeárukat továbbra is legolcsóbban

Párisi Szőrmeház

Bulevardul Regele Ferdinand 6.

Legmodernebb legolcsóbb.

„Standard”

vasbutorgyár
Str. Aurel Lazar 10.
(fogházmuhely)

Leltári kiárusítások hirdetéseit Német-országban

Az ugynevezett „leltári kiárusítások” alkalmából kisebb városok újságjaiban igen gyakran jelennek meg hirdetések, amelyekben hivatkoznak arra, hogy bizonyos zsidónak tartott cégek tulajdonosai, árják. Gyakran zárójelben közlik a régebbi tulajdonos nevét. Ezek a hirdetések legbátrabb jelei annak a ténynek, hogy milyen hatalmas eltolódások észlelhetők a német zsidóság gazdasági pozíciójában. Új, tehát árja kezekbe kerültek a következő cégek: A frankfurti Hirsch et Co. vasnagykereskedő cég, amelyet a Vereinigte Stahlwerke A. G. vett át. A hageni Löwenstein céget a Lampe Kommanditges, a Gebr. Rothschild mannheimi céget is árják vették át. A müncheni Handelschutz und Rabattspareverein, amely 1904-ben létesült, már kizárt minden zsidót tagjai közül. A drezdai Eden hotel és kávéház kiírta a táblát: „Juden nicht erwünscht”. Hannoverben a Gebr. Damman nevű bank Josef Preis dohányárugyár kilenc fiókjával és a Koopman nevű selyemárúüzlet árja kezekbe kerültek.

Hogyan adták el a vascaui templomot 60.000 leiert? Lapunk legutóbbi számában megírtuk hogy Vascau b'hor-megyei községben megszűnt a templom és azt a körorvos lakásává alakították át. Ennek kiegészítésül a következőt sikerült megtudni. A vascaui hitközség utolsó elnöke Sebő Sándor volt, akinek most Petroszan, penziója van. Elt ott egy szegény nincstelen sakter akinek bizonytalan sorsa miatt, kellett a transakciót megcsinálni olyképen, hogy a templomot eladta Vascau községnek 60.000 leiert és ezen a pénzen vásárolt a sakternek örök lakásul Beiusban egy házat, ahonnan a sakter tovább végzi funkcióját olyképen, hogy a környéken széjjel szórta az élő zsidósághoz kijárt vágni és ez szerény megélhetést biztosít számára. Így került a lakatlan templom a község tulajdonába, amely aztán eladta a körorvosnak, aki most lakásává alakította át a zsinagóga régi helységét.

Hétről-hétre

Varsó. A lengyel hatóságok eltiltották a „Warta” című antiszemita lap uccai árusítását. A napokban hunyt el Varsóban Lengyelország legidősebb asszonya, Rachel Ackermann 111 éves korában, legifjabb lányának Cittel Hochmannak lakásában, aki maga is 83 éves.

— Az állandó kilengések miatt Lodz városában és környékén betiltották a nemzeti demokráta párt működését.

Páris. Nicolas Gropeano, a Romániából származó ismert festőművész 70 éves korában elhunyt. Számos ismert műve volt, amelyeket Északafrikában és általában a Keleten festett. A becsületrend lovagja volt. —

London. A napokban elhunyt 79 éves korában Flora Sassoon asszony, aki unokája volt David Sassoonnak és közeli rokona a légügyi miniszternek, Sir Philip Sassoonnak. Nagy szerepet játszott az angol zsidó közéletben és kiváló nagy zsidó tudásáról volt ismeretes.

Kairó. A kairói tanács elhatározta, hogy egy uccát nevez el Rambamról.

New-York. Miss Henrietta Szold, aki néhány hónapig az Egyesült Államokban tartózkodott, visszautazott Palesztinába.

Heidelberg. Nemrégiben a nürnbergi törvények alapján nyugalomba küldtek négy professzort, prof. Helmuth Hatzfeldet, Walter Jellinek és Ernst Lewy jogtanárokat és Hans Sachs professzort.

München. A Gestapo több mint 8000 utlevelet érvénytelenített Bajorországban azzal, hogy ráütötte a bélyegzőt: „Für Auslandsreisen ungültig”. Az a bajorországi zsidó, aki el akar utazni az országból, vagyonának egyharmadát deponálni köteles, biztosítésként annak, hogy visszatér az országba.

Szaloniki. A görög cionisták szalonikiban országos ülést tartottak, amelyen elhatározták, hogy a luzerni kongresszus határozata értelmében megalakítják a görög cionisták országos szervezetét.

Róma. Prof. Giorgio Tesoro fiatal zsidó jogtudós elfogadta a bari egyetem meghívását, ahol a jogi tanszék előadója lesz.

Stockholm. Dr. Sigfried Rubin néhány koncertet dirigál a német segélyreszorult zsidók javára.

Milánó. Ruth Hilde Somer bécsi zongoraművész nő rendkívüli sikerrel vendégszerepelt egy milánói koncerten.

Essen. Egy zsidó vádlott állott a bíróság előtt, akit felelősségre vontak, amiért 1923 óta viszonyt tartott fenn egy árja nővel, amely viszonyt a nürnbergi törvények után sem hagyta abba. Az ítélet hat havi börtönrre szól. — A Yildes und Orient G. m. b. H. cigarettagyár, amely a Saarlauternben működik, árja kezekbe került. — A dessauer Tuchman et Sohn fakereskedelmi társasága árja kezekbe került.

— Négy év múlva új temetőt nyit az aradi nyugati szertartású zsidóság. Négy év múlva bezárulnak az aradi nyugati szertartású temető kapui és azután csak olyankor fognak kinyitni, amikor olyanok fognak elkölözni az élők világából, akiknek ott régtől megvolt sírhelyük van. Azután már csak történelmi emlék lesz a régi nagytradíciójú aradi temető, művészi sírköveivel és emlékeivel. Már ki is van jelölve az új temető helye, amelyre 500.000 lejért vett a hitközség a simándi országuton. A temetőt már fásítják is és a tavással megkezdik az új szertartási épület építését. A hitközség több ravalozó helyiséget is állít fel, mert be akarja vezetni a temetőben való ravalozást, ahogy az nagyobb városokban szokás. A terv szerint 1940-ben adják át az új sírkertet szomorú hivatásának. A mostani temetőben nincsenek összeomlott sírkövek, mert amint egy sírkő dűledezik, azonnal reparálják, holott itt vannak 100 évesnél idősebb sírkövek is. Érdekes, hogy az első halott ebben a temetőben 1729-ben eltemetett Winkler mendel nevű aradi polgár volt. Azóta sokezer halott vonult vissza az örök enyészeti birodalmába az aradi nagymúltú zsidóság köréből.

— Száz beszarábiai zsidó család kívándorol a szovjetbe Chisineau. A beszarábiai zsidóság körében a súlyos éhínség olyan elkeseredést okozott, egynémely vidéken, hogy száz zsidó család elhatározta a kivándorlást. Tekintettel arra, hogy a szovjetkormány bizonyos mennyiségű külföldi zsidónak megengedi a kolóniákban való letelepedést a száz családnak a napokban megadja már az engedélyt arra, hogy átlépjék a határt s vagy Biro-Bidsánba, vagy a Krim valamelyik zsidó kolóniáján lefognak telepedni a zsidó családok.

— Egy kikoszarozott zsidó fiatalember nadrágját tett a fiatal pár aranyleveleibe. M. nevű máramarosi városkában történt az a rémes eset, amely zsidók körében nem szokott előfordulni. Egy zsidó fiatalember, akit egy lány kikoszarozott, a leányt, egy más fiatalemberrel tartott esküvőjén példátlan merényletet követett el. Az esküvő után szokásos aranylevelésbe titokban nadrágját kevert, melynek az a tulajdonsága hogy azt aki eszik belőle megőrjíti. Így is történt. A fiatal pár az esküvő utáni órákban, örjöngeni kezdett, kinjukban a földön fetrengtek és a lakodalmas nép nagy rémületére tobojni és zuzni kezdtek. Csak gyors orvosi beavatkozás mentette meg őket az életnek. — A csendőrség bevezette a nyomozást és a boszszuálló fiatalembert őrzetbe vették.

Dr. Patai József meghívása a jeruzsálemi egyetemre. Dr. Patai József évről-évre szokott előadásokat tartani a jeruzsálemi egyetemen. E héten meghívást kapott a jeruzsálemi egyetem rektorától dr. Hugo Berg manntól, hogy legközelebbi szentföldi tartózkodása alkalmából folytassa előadásait a héber irodalom ismeretlen költőiről. Dr. Patai tudvalevőleg annak idején a magyar kormány ösztöndíjával kutatásokat végzett Oxfordban és a londoni British muzeumban, ahol több ismeretlen középkori költő kéziratát fedezte fel, amelyekből különböző folyóiratokban közölt érdekes szemelvényeket és előadásait a jeruzsálemi egyetemen is ezeknek szenteli.

Hollandiában külföldinek nem lehet munkát vállalni. Amszterdam. Királyi rendelet értelmében, minden egyes külföldinek különleges engedélyre van szüksége, ha munkát akar vállalni. Ennek folytán alig van már olyan munkaág, amelyben zsidók szabadon elhelyezkedhetnek. Ez a rendelkezés újabb megszorítást jelent azoknak a zsidóknak, akik Németországból vándoroltak ki, hogy Hollandiában új megélhetéshez jussanak. — Még eddig az ilyen engedélyvezetések csupán formailag jelentettek, addig most a apos vizsgálat tárgyát képezik és csak a legkritikább esetben engedélyezik a munka vállalást.

— Egy keresztény orvos akinek a koporsójába egy mezüzet tettek az elhunyt kívánságára. Chrandin nevű városkában történt az eset. Chrandin városa két órányira van Prágától, a csehszlovák köztársaság fővárosától. Elt ott egy Vilhelm Padruzák nevű orvos, akinek messi földön híre volt, hogy mily kitűnően gyógyítja főleg az epe és vesebajokat. A városka lakóinak adatai szerint eljárásával, amelye eskünek sem volt hajlandó elárulni, bár nagy pénzeket ígértek érte. Padruzák sok pénzt is szerzett csodálatos gyógymódjával, amelynek titkát, most, hogy elhunyt magával vitte a sírba. Az orvos, sokat jótékonykodott is és minden embernek szabad bejárása volt házába, a nincsteleneket pedig ingyen gyógyította. Egy ízben egy község rabbiját is gyógyította aki hálából egy mezüzét küldött neki ajándékként. A napokban elhunyt az orvos, utolsó akarata az volt, hogy az ajándékba kapott mezüzét, szegezék koporsójába, mert ez neki megnyugvást okoz siri nyugalmában. A kiváló orvosnak utolsó akarata teljesítették is és az ajándékba kapott mezüzét valóban el is helyezték koporsójába és el is temették vele.

ROHAMOSZTAGOT SZERVEZNEK A PALESZTINAI ARABOK. Az arab párt rohamosztagekat létesít, amelynek tagjai zöld inget fognak viselni és az egyiptomi Wardpárt hasonló osztagainak mintájára lesznek megszervezve.

Zsidó humor

JOVATETEL

Egy öregasszony egyszer elment a belzi rabbihoz s így beszélt hozzá:

— Oh, te Istennek embere, légy az én szózódom Istennél, hogy bocsássa meg az én bűneimet és hogy a halálom után a paradicsomban kerüljek.

A belzi válaszolt:

— Hát nem tudod-e, hogy öregasszonyok nem juthatnak a paradicsomba?

Az asszony erre méltatlankodni és kiabálni kezdett. Am a böcs mosolyogva így egészítette ki a saját szavát:

— Azért nem, mert előbb fiatal lánykákká változtatják át őket odafönn az égben.

Az öregasszony elégedetten távozott a bölcstől.

AZ ÖRDÖG HATALMA

El, egyszer egy ember, akinek szép és gazdag felesége volt, de egy nagy hibája volt: nem tudott beszélni. Szomorú volt a férj emiatt és amikor egyszer egy emberrel találkozott és annak elpanaszolta baját, tanácsot adott neki.

— Végy egy füzfalombot és tedd éjszaka amikor feleséged alszik a nyelve alá. Meglátod, reggelre beszélni fog.

Boldogan szedett a férj füzfaleveleket és három lombot tett a nyelve alá. Reggelre az asszony valóban beszélni kezdett. Ettől kezdve napról-napra többet beszélt és annyit veszekedett, hogy a férj visszasírta azt az időt, amikor felesége néma volt. Egy napon szomorúan járt a réteken és újra találkozott azzal az emberrel, aki az orvosságot adta neki, így szólott hozzá:

— Nemrégiben orvosságot adtál nekem, amely tulajdonul használt. Nem egy füzfalomot adtam neki, hanem három. És most annyit beszél, s annyit zsörtölődik, hogy nem bírom ki tovább. Rosszabb a helyzet, mint amikor néma volt. Adj egy szer, hogy kevesebb beszédre bírjam.

Az idegen erre így válaszolt:

— Uram, ördög vagyok, egy szerény kicsiny ördög, de annyi hatalmam van, hogy egy asszony beszélőképességét visszaadjam. De ha egy asszony el kezd beszélni, akkor sem nekem sem a pokol összes ördögeinek nincsen annyi hatalmuk együttesen, hogy egy asszonyt hallgatóra bírjanak.

WAHRMANN ANEKDOTA

Még a régi világban történt.

Hermann Ottó és Wahrmann Mór a legjobb barátok voltak, de a legjobb barátok között is felmerülnek néha ellentétek. Egyszer aztán olyan ellentét támadt köztük, hogy azt csak párbajjal lehetett elintézni.

A segédek pisztolypárbajt állapítottak meg és a felek egy korhajnalban meg is jelentek a Hűvösvölgy egyik tisztásán. Szabályszerűen fel is állították őket és mielőtt a vezényszavak elhangzottak volna, Wahrmann, aki rövidlátó volt, megkérdezte:

— Wo sieht der Gaj?

Es Hermann Ottó, aki süket volt, megkérdezte:

— Lütt mán a zsidó?

Erre nagy nevetés támadt és a felek kibékültek.

NEBICH

Az utcasarkon egy szörnyen szerencsétlen koldus áll, ránézni is rossz. Sánta, pupos, egyik szemé hiányzik és egyik karja is fel van kötve. Arra megy egy elegáns ur, kivesz egy 500 leiest és adja neki.

A koldus meglepődve nézi az 500-ast, aztán így szól:

— Entschuldigung, Herr, sind sie ein Jud?

— Ja.

— Ein deutscher Jud?

— Ja.

Az ur elmegy, a koldus részvétellel utánanéz és félhangon mondja:

— Nebich.